

En kvalitativ undersøgelse af, hvordan systemets krav til risikovurdering påvirker socialrådgiveres mulighed for at udøve skøn i arbejdet med unge kriminelle, og hvilke konsekvenser det har for kvaliteten af vurderingen?

(A qualitative study of, how the system requirements for risk assessment affect professionals' judgement in working with young offenders, and what the consequences are of this quality of the assessments?)

Udarbejdet af: **Falis Naja Abdi**

Studienummer: 20210717

Vejleder: Mathias Herup Nielsen

4. semester, Kandidat speciale

Afleveringsdato: 28. Maj 2025

Antal anslag inkl. Mellemrum: 131.791

Indhold

Abstract	4
Indledning.....	5
Problemfelt.....	5
Risikovurdering i det sociale arbejde	6
Udvikling i ungdomskriminaliteten.....	7
Problemformulering:	8
Afgrænsning	8
Litteraturgennemgang.....	9
Risikovurderinger blandt praktikere (Ejrnæs & Monrad).....	9
Professionelles faglige risikovurdering.....	10
Fagligt skøn i beskæftigelses rettet socialt arbejde med sygemeldte i et jobcenter	10
Videnskabsteori	12
Hermeneutik.....	12
Den hermeneutiske cirkel.....	12
Min forforståelse	13
Opsummering af den hermeneutiske tilgang.....	14
Teori.....	14
Dømmekraft	14
Dømmekraft i socialrådgivernes risikovurdering af unge	16
Michael Lipsky: Street-level bureaucracy.....	17
Frontlinjemedarbejder	17
Skøn	17
Kategorisering.....	18
Teoriens relevans for specialet.....	18
Metodeafsnit	19
Undersøgellesdesign og udvælgelse af deltager	20
Analysestrategi	21
YLS/CMI metoden.....	22
Analyse	22
Skøn og beslutningstagning i risikovurdering.....	27
Delkonklusion	32
Dømmekraftens rolle i risikovurdering.....	32
Manglende samarbejde.....	42

Delkonklusion	47
Diskussion	47
Konklusion	50
Litteraturliste	52

Abstract

This thesis studies how social workers assess the risk of youths engaging in criminal behavior and the factors influencing their decision making in social work. The analysis is based on qualitative interviews with three social workers with diverse and extensive experience working with a risk youth, encompassing both preventive efforts and interventions with youths already involved in criminal activities. The study focuses on the use of YLS risk assessment tool and the social workers professional override, where they adapts or override the tool's recommendations when the specific situation requires it. The theoretical framework is based on Michael Lipsky's concept of Street-Level Bureaucracy and the dimensions of professional judgement as described by Søren Juul and Peter Høilund. The results indicate that social workers categorize young people to assess risks and needs. However, their ability to act is limited by insufficient cooperation with other professionals, especially psychiatric services and difficulties in securing appropriate treatment. Overall, the research highlights that risk assessment is a complex practice in which social workers' professional judgement is crucial within a context shaped by organizational challenges and social relationships.

Indledning

Hvordan vurderer man, om en ung er i risiko for at begå kriminalitet? Dette er et komplekst spørgsmål, som står centralt i det kriminalpræventive arbejde blandt socialrådgivere og andre fagprofessionelle. For at sikre en mere ensartet og kvalificeret indsats, har Socialstyrelsen udviklet et risikovurderingsværktøj, der bygger på forskning i risikofaktorer og beskyttelsesfaktorer hos børn og unge (Socialstyrelsen, 2014: 2). Værktøjet bidrager til at identificere de unge, som har øget sandsynlighed for at begå kriminalitet, samtidigt med at det understøtter fastsættelsen af relevante og støttende indsatser. Det er dog vigtigt at pointere, at redskabet ikke kan forudsige fremtidig kriminalitet, men fungerer som et redskab til at vurdere risikoen (socialstyrelsen, 2014: 2). Redskabet anvendes bredt i praksis, blandt andet i tværfagligt samarbejde som SSP, kommunale undersøgelser og myndighedsbehandling, hvor det bidrager til at målrette forebyggende indsatser til de unge, der har størst behov (Socialstyrelsen, 2014: 2). Selvom risikovurderingsredskabet tilbyder en struktureret og evidensbaseret metode, er det stadig den enkelte socialrådgivers professionelle vurdering, der afgør, hvordan de indsamlede informationer fortolkes, og hvilke kategorier de unge placeres i. Risikovurdering er derfor ikke bare et redskab, men en praksis præget af faglig erfaring, relationer til de unge og sociale værdier. Den enkeltes dømmekraft spiller en afgørende rolle i, at navigere mellem standardiserede redskaber og den konkrete kontekst, som de unge befinder sig i. Denne opgave undersøger, hvordan socialrådgivere foretager risikovurderinger af kriminalitetstruede unge, og hvordan faglige, relationelle og organisatoriske faktorer påvirker denne vurderingsproces. Med udgangspunkt i teorier som street-level bureaucracy af Michael Lipsky, og dømmekraftens tre dimensioner af Søren Juul og Peter Høilund, belyses den kompleksitet og de udfordringer, der præger beslutningstagningen i det sociale arbejde.

Problemfelt

I dette afsnit vil jeg foretage en gennemgang af den relevante litteratur og eksisterende forskning på området, for at belyse de væsentlige problemstillinger i relation til socialrådgiveres risikovurdering af kriminalitet blandt unge. Formålet er, at belyse de væsentlige problemstillinger der knytter sig til emnet, og dermed danne grundlaget for min videre afgrænsning af problemformuleringen og videre analyse af de udfordringer og beslutningsprocesser, socialrådgivere står over for i arbejdet med at forebygge kriminalitet.

Socialt arbejde anses som et globalt anerkendt fagområde, der beskæftiger sig med livets realiteter, kriser, katastrofer og menneskelige hverdags problemer (Payne, 2005: 15). Socialarbejdere er involveret i, at håndtere disse udfordringer og deres arbejde anerkendes internationalt gennem fælles sprog, litteratur og sammenslutninger (Payne, 2005: 15). Dette understøtter forståelsen af socialt arbejde som en profession, der aktivt adresserer de komplekse sociale problemstillinger, som den enkelte og samfundet står overfor.

Risikovurdering i det sociale arbejde

Risikovurderinger har oprindeligt haft rødder i medicinsk praksis. Siden er begrebet blevet centralt inden for socialt arbejde, særligt i arbejdet med udsatte børn og unge (Ejrnæs & Monrad, 2022: 2). Denne udvikling er tydelig i kriminalpræventivt arbejde, hvor risikovurdering bruges til at identificere børn og unge med særlige risikofaktorer for fremtidig kriminalitet. Tendensen ses i folkeskolen, hvor bekymringsprofiler anvendes til tidligt at opspore børn i mistrivsel. Inden for ungdomskriminalitetsforebyggelse, har risikovurdering fået en væsentlig betydning i forhold til iværksættelse af sanktioner og forebyggende indsatser (Ejrnæs & Monrad, 2022: 2-3).

Risikovurderinger er også udbredt i forbindelse med forebyggelse af vold, seksuelle krænkelse og selvmord, f.eks. på døgninstitutioner, hvor man anvender modeller som ”trafiklysmodellen” til at vurdere risici. Her kategoriseres barnets adfærd i grøn (udviklingsparat), gul (problematiske) og rød (konfliktpræget). Risikovurdering er ikke kun en formel praksis, men det er også blevet en del af det faglige sprog i socialt arbejde (Ejrnæs & Monrad, 2022: 3). Fagprofessionelle taler ofte om, at et barn er i risiko for mistrivsel eller i risiko for at udvikle problemer, hvilket vidner om en bredere orientering mod at forudsige potentielt skadelig udviklingsforløb, og gribe ind før skaden er sket. Denne tendens markerer et skifte fra fokus på akutte farer, herunder overgreb og omsorgsvigt, til fokus på risikofaktorer, der øger sandsynligheden for problemer på sigt (Ejrnæs & Monrad, 2022: 3). Risikovurdering er vigtig i det sociale arbejde, fordi den danner grundlag for beslutninger der kan få en afgørende betydning for børn og unges liv, hvis der f.eks. skal iværksættes støtte eller sanktioner. Fagprofessionelle skal ofte vurdere, hvornår en situation er så alvorlig, at der skal gribes ind, og kræver både skøn og systematik. Risikovurdering er derfor central for at beskytte børn mod skade og sikre tidlig indsats. Som Ejrnæs og Monrad påpeger, er risikovurderinger blevet en fast del af det sociale arbejdes beslutningsprocesser, herunder i forhold til kriminalitetsforebyggelse ((Ejrnæs og Monrad, 2022: 4). Risikovurdering har derfor alene ikke betydning for det faglige arbejde, men også for de unge, da vurderingerne ofte ligger til grund for beslutninger om indgriben, sanktioner og støtte. Hvis risikovurderinger anvendes uden blik for de rammer og begrænsede

ressourcer, der præger praksis, kan det resultere i forkerte eller utilstrækkelige beslutninger, med alvorlige konsekvenser for de unge og for det kriminalitetsforebyggende arbejde. Det betyder, at fagprofessionelles faglige skøn får direkte indflydelse på unges livsforløb, hvilket understreger behovet for at forstå, hvordan vurderingerne formes af de vilkår, de arbejder under.

Udvikling i ungdomskriminaliteten

Justitsministeriet laver hvert år undersøgelser, der viser en udvikling i ungdomskriminalitet.

Rapporten afdækker perioden fra 2014-2023. Samlet set er antallet af mistænkte/sigtelser faldet med 3%, mens andelen af 10-17-årige sigtede har ligget stabilt på 1,0-1,2% (Justitsministeriet, 2014-2023: 2). Dog varierer udviklingen markant mellem aldersgrupper, hvor nogle oplever fald, mens andre oplever en stigning. Ydermere er tyveri og hærværk blevet mindre udbredt, mens vold og trusler er steget blandt de unge, især i de udsatte boligområder (Justitsministeriet, 2014-2023: 3). Disse tendenser peger på behovet for en dybere forståelse af, hvordan man i praksis vurderer risikoen for ungdomskriminalitet. I de seneste år har der været øget fokus på ungdomskriminalitetsbekæmpelse, og i den forbindelse har risikovurdering spillet en central rolle. Ifølge lektorer Morten Ejrnæs og Merete Monrad, er der stigende grad blevet lagt vægt på, hvordan kriminalitet kan forebygges gennem øget fokus på risikofaktorer og den lovgivning om bekæmpelse af ungdomskriminalitet. Praktikere heriblandt pædagoger, lærere, sundhedsplejerske og socialrådgivere, har en vigtig rolle i det kriminalitetsforebyggende arbejde ved at identificere børn og unge, der er i risiko for at begå kriminalitet (Ejrnæs & Monrad, 2020: 105). Ejrnæs og Monrad påpeger, at det kriminalitetsforebyggende arbejde ikke kun nødvendigvis afhænger af lovgivningen, men også af, hvordan frontlinjemedarbejdere omsætter lovgivningen i deres arbejde med de enkelte sager (Ejrnæs & Monrad, 2020: 105-106). Ejrnæs og Monrad understreger yderligere, at der kan være udfordringer i forbindelse med vurderingen af risiko for kriminalitet, da der ofte er stor usikkerhed og variation i, hvordan man forstår og anvender risikoen i praksis (Ejrnæs & Monrad, 2020: 105-106). Dette kan resultere i, at praktikerne har forskellige opfattelser af risiko og hvilke faktorer, der spiller ind. I denne sammenhæng er det også interessant at trække på Michael Lipskys forskning, der understreger, hvordan frontlinjemedarbejdere, herunder socialrådgivere, ikke blot implementerer lovgivning, men også er med til at forme og tilpasse den i mødet med de konkrete sager (Ejrnæs og Monrad, 2020: 105). Lipsky argumenterer for, at disse medarbejdere i høj grad tilpasser og fortolker politikken i mødet med de konkrete sager. De fagprofessionelles skøn spiller en central rolle i beslutningen om, hvilke typer af indsatser der sættes i gang for det enkelte barn eller unge (Ejrnæs & Monrad, 2020: 105-106).

Ejrnæs og Monrads forskning har vist, at praktikere har en tendens til at overvurdere risikoen for kriminalitet, og at der kan være en stor variation i deres vurderinger, samt anvendelse af forskellige perspektiver. Dette understøttes af miniguider som ”Systematisk risikovurdering” der tilbyder rammer og værktøjer til fagfolk der arbejder med børn og unge (Socialstyrelsen, (u.å). Guiden hjælper fagfolk med at vurderer risikofaktorer og ressourcer i forhold til unge i risiko for kriminalitet. Dog mangler der en dybere forståelse af, hvordan disse systematiske vurderinger spiller sammen med de faktiske ressourcer, socialrådgivere har til rådighed, samt hvordan de tilgængelige ressourcer påvirker beslutningsprocessen. Ydermere tager guiden ikke højde for socialrådgiveres konkrete virkelighed og de udfordringer de møder i deres daglige arbejde, når de skal træffe beslutninger om risikovurdering.

Der er behov for en dybere forståelse af, hvordan socialrådgivere kategoriserer de unge som er i risiko for at begå kriminalitet, hvilke udfordringer de møder i arbejdet med unge, og hvordan de forsøger at træffe beslutninger i en kompleks hverdag. Dette inkluderer, hvordan begrænsede adgang til ressourcer kan påvirke deres beslutningsproces, og hvilke faktorer, der spiller ind, når de vurderer, hvilke unge der er i risiko for at begå kriminalitet. Det er derfor afgørende at forstå, hvordan socialrådgivernes vurdering af risikofaktorer påvirkes af de rammer, de arbejder under, for at kunne skabe et målrettet og effektivt kriminalitetsforebyggende arbejde. For at belyse dette, baserer specialet sig på en kvalitativ undersøgelse, hvor socialrådgivere er blevet interviewet, med henblik på at undersøge hvordan risikovurderinger udføres i deres daglige arbejde

Disse overvejelser leder mig frem til den problemformulering, jeg ønsker at belyse i mit speciale. Min undersøgelse udspringer af en gennemgang af relevant litteratur og eksisterende forskning, som blandt andet peger på, at frontlinjemedarbejderes skøn og deres håndtering af usikkerhed, spiller en afgørende rolle i kriminalpræventive indsatser.

Problemformulering: Hvordan påvirker systemets krav til risikovurdering socialrådgivernes mulighed for at udøve skøn i arbejdet med unge kriminelle, og hvilke konsekvenser har dette for kvaliteten af vurderingerne?

Afgrænsning

Dette speciale afgrænser sig til at belyse socialrådgiveres virkelighed og praksis i forhold til risikovurdering af unge. Der er ikke fokus på de unges egne oplevelser eller livsforhold, men hvordan socialrådgivere forstår og håndterer de risici, de vurderer i deres arbejde. Specialet afgrænser sig i socialrådgiverens rolle i risikovurdering af børn og unge, som er målgruppen i

forbindelse med ungdomskriminalitet og risikovurdering i Danmark. Jeg ønsker udelukkende at fokusere på socialrådgivere, og vil ikke inkludere andre faggrupper som pædagoger, psykologer, lærer eller politifolk, selvom de også er i berøring med unge. Der er et mål om at belyse, socialrådgivernes konkrete ansvar og praksis i risikovurdering af unge, som kan udvikle kriminel adfærd. Specialet belyser ikke de sociale eller strukturelle forhold, der kan påvirke de unge i risiko, herunder økonomisk og familiemæssig baggrund.

Litteraturgennemgang

I dette afsnit beskrives, hvordan litteraturgennemgangen er blevet udført i specialet. Jeg vil redegøre for, hvordan jeg har søgt efter relevant forskning og hvilke metoder jeg har anvendt for at sikre, en grundig afdækning af den eksisterende viden om risikovurdering af unge i risiko for kriminalitet. I min litteraturgennemgang har jeg anvendt flere metoder, for at sikre en omfattende søgning. Først har jeg udført systematiske søgninger i relevante databaser, ved hjælp af specifikke nøgleord relateret til risikovurdering af unge kriminelle. For at udvide min søgning yderligere har jeg anvendt kædesøgning, hvor jeg har fundet centrale artikler og bøger og gennemgået deres litteraturlister for at finde yderligere relevant forskning. Et konkret eksempel på dette er, da jeg læste et studie af Morten Ejrnæs & Merete Monrad, hvor jeg efterfølgende fandt flere relevante kilder gennem deres litteraturliste. Denne tilgang gav mig et bredere perspektiv på risikovurdering og de praktiske udfordringer, som socialrådgivere står overfor i arbejdet med unge, der er i risiko for at begå kriminalitet.

Risikovurderinger blandt praktikere (Ejrnæs & Monrad)

Morten Ejrnæs og Merete Monrads undersøgelse tager udgangspunkt i, hvordan fagprofessionelle vurderer risikoen for, at unge udvikler sociale problemer, herunder ungdomskriminalitet. Deres studie blev gennemført som en kvantitativ vignetundersøgelse, hvor praktikere blev bedt om at vurdere risikoen for kriminalitet blandt unge med bestemte risikofaktorer (Ejrnæs & Monrad, 2020:107-108). Deres studie har peget på, at urealistiske risikovurderinger og upræcise betegnelser som ”højrisikogruppe” kan bidrage til stigmatisering af de unge (Ejrnæs & Monrad, 2020: 107). Dette kan medføre til, at de unge bliver stemplet som værende i høj risiko og ikke får de rette interventioner, eller får en negativ social identitet (Ejrnæs & Monrad, 2020: 105). Ejrnæs og Monrad fremhæver også, hvordan fagprofessionelles faglige skøn har en betydning for, hvilket indsats der sættes i gang over for de enkelte børn og unge (Ejrnæs & Monrad, 2020: 105). I denne sammenhæng refererer de til Lipsky, der argumenterer for, at frontlinjemedarbejdere i

implementeringen af politik både medierer og transformerer den (Ejrnæs & Monrad, 2020: 105). Frontlinjemedarbejdernes vurderinger og opfattelser har nødvendigvis ikke betydning for den formelle politikudformning, kan det alligevel få stor betydning for, hvordan politik bliver leveret i praksis (Ejrnæs & Monrad: 2020: 105). Det kriminalitetsforebyggende arbejde er derfor ikke kun afhængigt af lovgivningen, men også af, hvordan frontlinjemedarbejdere omsætter lovgivningen i arbejdet med de enkelte sager (Ejrnæs & Monrad, 2020: 107-108). Det er derfor vigtigt, at man får indblik i, hvordan frontlinjemedarbejderenes faglige skøn påvirker beslutningerne i arbejdet med udsatte unge (Ejrnæs & Monrad, 2020: 108).

Professionelles faglige risikovurdering

Dette studie undersøger, hvordan fagprofessionelle vurderer risikoen for, at unge udvikler sociale problemer som kriminalitet, kontanthjælp, manglende ungdomsuddannelse og depression.

Undersøgelsen blev gennemført som en kvantitativ vignetundersøgelse for, hvordan socialrådgivere, sundhedsplejesker og pædagoger vurderer risikoen for, at unge udvikler sociale problemer som kriminalitet, kontanthjælp, manglende ungdomsuddannelse og depression (Ejrnæs, Jacobsen, Michelsen, Cecilie K, Mayland Lyngholm, & Monrad (2019:5). Undersøgelsen blev designet til at belyse, hvordan de fagprofessionelle vurderede risikoen i relation til specifikke risikofaktorer, og hvordan disse vurderinger stemte overens med en faktiske risiko, der kunne beregnes ud fra eksisterende data. Resultaterne viser, at de fagprofessionelle ofte overvurderede risikoen for kriminalitet og depression, især når flere faktorer var til stede. Ydermere afslørede undersøgelsen, en stor variation i risikovurderingerne, både i de sproglige udtryk som ”høj” eller ”lav” risiko og i de procentvise vurderinger af risikoens størrelse. Et andet vigtigt resultat studiet fremhæver er, at risikoen for, at unge ikke gennemfører en ungdomsuddannelse, ofte undervurderes af de fagprofessionelle (Ejrnæs et al., 2019:5).

Fagligt skøn i beskæftigelses rettet socialt arbejde med sygemeldte i et jobcenter

Dette studie undersøger, hvordan fagligt skøn udfolder sig i beskæftigelsesrettet socialt arbejde med sygemeldte borgere i et kommunalt jobcenter. Studiet er et case studie af Anette Skals som analyserer, hvordan sagsbehandlere træffer beslutninger om sygedagpenge og beskæftigelsestiltag i forhold til de sygemeldtes helbred og rettigheder (Skals, 2016: 8). Gennem dokumentanalyser, observationer af møder og interviews, afdækkes det, hvordan sagsbehandlernes skøn udspiller sig i praksis. Resultaterne viser, at det faglige skøn i arbejdet med sygemeldte er graderet, hvilket betyder, at sagsbehandlerne har forskellige frihedsgrader afhængigt af borgerens situation og

helbredsmæssige forhold. Skønsudøvelsen er også præget af både formelle juridiske krav og uformelle organisatoriske faktorer, såsom ledelsens forventninger og de tilgængelige ressourcer. Studiet konkluderer, at sagsbehandlere navigerer i et komplekst felt, hvor de både er bundet af regler og samtidigt har frihed til at udvise fagligt skøn i relation til de individuelle behov og helbredsmæssige betingelser hos de sygemeldte borgere (Skals, 2016: 358). I forlængelse af dette, undersøger et andet studie, hvordan faglige vurderinger formes og udfolder sig i mødet med komplekse familiesager. Studiet bygger på empirisk analyse af fagpersoners refleksioner over en fiktiv, men realistisk vignette-case, hvor deltagerne enten har tænkt højt eller besvaret åbne spørgsmål individuelt, efterfulgt af et konstrueret teammøde med fælles refleksion (Bonderup, 2021: 7). Denne undersøgelse har peget på, at skønnet ikke alene formes af den enkelte fagprofessionelles faglighed, men også af strukturelle forhold som lovgivning, tværgående organisering i team og ikke mindst lederens fortolkning af regler og målsætninger (Bonderup, 2021: 212). Studiet viser, at lederne spiller en central rolle i at, omsætte lovgivning i konkrete rammer for faglig praksis, og deres fortolkninger får betydning for, hvordan fagprofessionelle grupper udøver skøn i specialiserede og tværgående opgaver (Bonderup, 2021: 212).

Jeg har yderligere fundet et studie, der beskæftiger sig med kategorisering i socialt arbejde. Studiet undersøger, hvordan kategorisering spiller en central rolle i socialt arbejde, især i familieafdelinger. I Cecilia K. Moesby-Jensens forskning er et af formålene at udforske sagsbehandlernes arbejdspraksis og det interne sammenspil i familieafdelingen. Hun finder, at der i disse afdelinger ikke benyttes formelle kategorier, men derimod uformelle kategorier, som bliver en fast del af en socialfaglig arbejdspraksis (Moesby-Jensen, 2012: 5). Forskningen viser, at disse kategorier både benyttes af de fagprofessionelle og af borgerne selv. Temaet omkring kategorisering blev en væsentlig del af observationsstudierne og interviewene og blev bekræftet, da det blev introduceret i fokusgrupperne, hvor det blev genkendt af deltagerne. Moesby-Jensen konkluderer, at brugen af kategorier ikke kun er et kendetegn for børnesagsbehandlere i familieafdelinger, men også findes i andre socialforvaltninger og i det socialfaglige arbejde generelt (Moesby-Jensen, 2012: 5).

På baggrund af de studier der er blevet gennemgået, er der videnshuller omkring, hvordan socialrådgivere konkret anvender deres faglige dømmekraft og skøn, når de risikovurderer unge i relation til kriminalitet. Det er uklart, hvilke specifikke faktorer socialrådgiverne tager i betragtning, når de kategoriserer unge som værende i høj eller lav risiko. Der er behov for en dybere forståelse af, hvordan deres personlige vurderinger påvirker disse kategoriseringer og beslutningstagning. Ydermere er det relevant at forstå, hvordan socialrådgivernes faglige erfaring og skøn påvirker

beslutningen om, hvilke indsatser der skal sættes i gang. Hvilke risikofaktorer tages i betragtning, og hvilke overvejelser ligger til grund for valget af de nødvendige interventioner? I forhold til kategoriseringen har forskningen vist, at kategorisering spiller en central rolle i socialt arbejde, især i relation til de uformelle kategorier. Dog mangler der stadig en forståelse af, hvordan disse kategorier konkret anvendes i risikovurderingen af unge i forhold til kriminalitet. Der mangler viden i forhold til, hvordan socialrådgivere bruger disse kategorier til at vurdere risikoen for, at en ung person begår kriminalitet, og hvilke faktorer der spiller ind i beslutningen.

Videnskabsteori

I dette afsnit vil jeg præsentere den hermeneutiske videnskabsteoretiske tilgang, som danner grundlaget for min undersøgelse, da jeg ønsker at forstå og fortolke socialrådgiveres risikovurdering af unge kriminelle. Hermeneutikken hjælper mig med at forstå, hvordan deres vurderinger formes af både deres forforståelse, altså deres tidligere erfaringer og viden, og de konkrete informationer de modtager gennem deres arbejde. Denne tilgang gør mig opmærksom på, at jeg ikke kan forstå risikovurderingen udelukkende ud fra min egen eksisterende viden, men i stedet er åben for, at de data jeg indsamler kan bidrage til at udfordre eller ændre min oprindelige forståelse.

Hermeneutik

I dette speciale arbejder jeg ud fra en hermeneutisk tilgang, da jeg forsøger at forstå og fortolke socialrådgiveres oplevelser og vurderinger af unge kriminelle. Hermeneutikken handler om fortolkning eller forståelse. Det handler om, hvordan vi som mennesker forstår og fortolker et budskab eller udtryk, der stammer fra en anden kontekst, så det bliver meningsfuldt i vores egen (Birkler, 2021: 11). Hermeneutikken anerkender, at menneskets forudgående forståelse af verden fungerer om udgangspunkt for forståelsen af nye oplevelser eller oplysninger. Når mennesket reflekterer over sin egen forståelse, opnår det evnen til at identificere og udfordre sine egne antagelser og perspektiver (Järvinen & Mik-Meyer, 2017: 157).

Den hermeneutiske cirkel

I forhold til min forforståelse er det her relevant, at nævne den hermeneutiske cirkel, som handler om, hvordan forståelse ikke opstår på én gang, men bliver udviklet gennem en proces hvor man skifter mellem helheden og delene (Birkler, 2021: 114-115). Forståelsen af et fænomen er aldrig fast, men noget, der hele tiden ændrer sig, når man bevæger sig frem og tilbage mellem baggrundsviden og det nye viden man møder. Denne form for proces er væsentligt i den hermeneutiske cirkel, hvor vores forståelse bliver skabt i samspillet mellem det, vi allerede ved,

altså vores forforståelse, og de erfaringer, vi opnår gennem observation og analyse (Birkler, 2021: 115). I mit speciale anvender jeg denne proces, ved at veksle mellem de udsagn jeg får fra informanterne, og de teoretiske begreber om risikovurdering. Jeg er opmærksom på, at ny viden fra mine informanter kan ændre mine teoretiske begreber, hvilket kan udvikle min forståelse undervejs. Ved at veksle mellem min forforståelse og observationer jeg møder, smelter disse horisonter sammen, hvilket skaber en dybere forståelse. Det er denne sammensmeltning, der gør, at forståelsen er en dynamisk proces, hvor både teori og empiri bidrager til at forme den endelige fortolkning (Birkler, 2021: 116).

Min forforståelse

Ifølge Gadamer er forforståelse den baggrund af viden, erfaring og perspektiver vi i forvejen har, når vi møder et nyt fænomen (Birkler, 2021: 112). Denne forforståelse er ikke neutral, da den kan være præget af fordomme, som er forudindtagede holdninger eller antagelser, der påvirker vores forståelse. Disse fordomme er uundgåelige, men det er netop gennem at konfrontere og reflektere over dem, at vi kan få en dybere forståelse af det fænomen, vi undersøger (Birkler, 2021: 113-114). Min egen forforståelse er formet gennem min erfaring i anklagemyndigheden i Københavns Politi, hvor jeg i forvejen havde en grundlæggende forståelse af risikovurdering. Min baggrundsviden har været med til at præge mit valg af fokus og tilgang til mit speciale, herunder valget af socialrådgivere som interviewfokus. Dog er jeg bevidst om, at min forståelse også kan være påvirket af fordomme, herunder hvordan risikovurdering praktiseres, og hvordan socialrådgivere arbejder med unge kriminelle. I arbejdet med ny viden og empiri fra mine informanter, er jeg opmærksom på, at disse fordomme kan blive udfordret, hvorfor jeg er åben for, at socialrådgivernes perspektiver kan give mig ny viden eller en dybere forståelse af risikovurdering. Gadamer argumenterer for, at forforståelsen ikke er noget, vi kan lægge til side, men at vi hele tiden har den med os i vores fortolkning (Birkler, 2021: 114). Denne forståelse af forforståelse betyder, at min viden fra anklagemyndigheden, ikke nødvendigvis er en forhindring for at forstå socialrådgivernes perspektiver, men mere en nødvendighed da det kan give mig en ramme at forstå deres oplevelser, virkelighed og vurderinger af unge i risiko for kriminalitet. I mødet med ny viden og data fra mine interviews, er jeg opmærksom på, min forforståelse kan blive ændret, når jeg reflekterer og fortolker nyt viden. Mit undersøgelsesdesign består af semistrukturerede interviews med tre socialrådgivere, der arbejder med kriminalitetsforebyggelse blandt børn og ung i Københavns Kommune. Interviewsene blev gennemført på forskellige rammer- ét i informantens hjem, og to på en stille cafe. Dette kvalitative design er valgt for at give plads til informanternes egne beskrivelser

og refleksioner. Dette giver mulighed for at indsamle varierede perspektiver, hvor min forforståelse som undersøger, kan udfordres og nuanceres i mødet med deres praksiserfaringer.

Opsummering af den hermeneutiske tilgang

Mit mål er at forstå og fortolke socialrådgivernes risikovurdering som en proces, der hele tiden udvikler sig. Jeg antager, at både min forforståelse og det nye viden jeg indsamler, har en vigtig rolle i min forståelse af fænomenet. Jeg er opmærksom på, at min viden ikke er fastlåst, men kan ændrer sig, når jeg får nye informationer og perspektiver. Den hermeneutiske tilgang bidrager til, at få en bedre og dybere forståelse af, hvordan socialrådgivere træffer beslutninger når de vurderer unge, og hvorfor risikovurdering kræver, at man er åben over for nye perspektiver. Jeg er i specialet åben for, at ny viden gennem socialrådgiverne kan påvirke min forståelse samt give mig et mere nuanceret billede af deres virkelighed.

Teori

I dette afsnit præsenteres de teorier, der danner grundlaget for analysen af socialrådgivernes risikovurdering af unge kriminelle. Disse teoretiske perspektiver der anvendes, omfatter Søren Juuls teori om dømmekraft og Michael Lipskys teori om street-level bureaucrats. Disse teorier er relevante, da de giver indsigt i, hvordan socialrådgivere træffer beslutninger i deres arbejde med risikovurdering.

Dømmekraft

I mit speciale har jeg valgt at inddrage Peter Høilund og Søren Juuls teori om dømmekraft, da teorien kan bidrage til at forstå de beslutningstagningsteknikker socialrådgivere anvender, når de vurderer risici for unge kriminelle. Dømmekraft begrebet er et hermeneutisk begreb, der understreger, at socialarbejdere handler i konkrete, historiske bestemte sammenhænge (Høilund & Juul, 2015: 61). Samtidigt giver det socialarbejderne mulighed for at reflektere over og forholde sig kritisk til de institutionaliserede praksisser og tankegang, de er en del af. Der skelnes mellem tre forskellige former for dømmekraft, som hver især spiller en central rolle i, hvordan socialarbejdere træffer beslutninger i deres arbejde (Høilund & Juul, 2015: 61).

Den personlige dømmekraft udtrykker de anskuelser, vurderinger og beslutninger som en socialrådgiver træffer, og denne dømmekraft er afhængig af faktorer som uddannelse, baggrund og livserfaringer. Disse faktorer danner den "horisont", gennem hvilken vi ser verden. I de fleste tilfælde træder den personlige dømmekraft dog ikke i kraft, men påvirkes af de institutionelle og

samfundsmæssige rammer, som socialrådgivere arbejder med (Høilund & Juul, 2015: 61-62). Når socialrådgivere bruger dømmekraft i deres professionelle arbejde, tager de ofte hensyn til de regler og procedurer, der er gældende på institutionen. Påvirkningen af den personlige dømmekraft kommer ikke kun fra de vaner, regler og traditioner, som man bevidst lærer fra institutionen, men også fra de ubevidste mønstre, normer og rutiner man ufrivilligt tager til sig. Disse mønstre kan bidrage til ens opfattelser og handlinger på en måde, der ikke nødvendigvis er bevidst, men som gør, at socialrådgiveren bliver socialiseret ind i et system af holdninger og normer, som de ikke selv har kontrol over (Høilund & Juul, 2015: 62).

Høilund og Juul argumenterer for, at man som socialarbejder skal balancere mellem flere faktorer i sin dømmekraft, herunder hvad der er bedst for borgeren, om borgeren opfylder lovgivningens krav for at modtage hjælp, og om socialarbejderens handlinger stemmer overens med institutionens praksis. Denne dømmekraft som socialarbejderen trækker på, er ikke udelukkende deres egen, men også den dømmekraft som institutionen forholder sig til (Høilund & Juul, 2015: 62). Høilund og Juul understreger, at socialarbejdere er påvirket af den institution de arbejder i, uanset om de ønsker det eller ej, og de overtager ofte uden at de er bevidste om det, de dominerende fortællinger og normer, som findes i institutionen. Disse fortællinger kan forstås som begrebet *institutionel dømmekraft*, der fungerer som en form for faglig og moralsk retningslinje for, hvordan socialarbejdere bør agere over for borgerne. Høilund og Juul argumenterer for, at den primære mekanisme der påvirker socialarbejderens dømmekraft, er den kontrol, som den institutionelle dømmekraft udøver på deres beslutningstagning (Høilund og Juul, 2015: 62). Socialarbejdere er ikke kun repræsenteret for systemet.

Den tredje dømmekraft som er den *sociale dømmekraft* involverer både borgerens livshistorie, drømme og visioner samt socialarbejderens egne livserfaringer, faglige viden og de juridiske rammer, de arbejder under (Høilund & Juul, 2015: 62). Derudover spiller den institutionelle dømmekraft en central rolle i beslutningsprocessen, da den sociale dømmekraft også påvirkes af de videns former der følger med arbejdet i en institutionel sammenhæng. Det betyder, at socialarbejderes beslutninger er præget af økonomiske, politiske, administrative samt vane- og magtstrukturer, der er en del af institutionen. Disse rammer sætter en klar ramme for, hvad socialarbejdere kan tænke og gøre i deres arbejde (Høilund & Juul, 2015: 63). Høilund og Juul argumenterer derfor for, at det sociale arbejde udfolder sig i et spændingsfelt mellem tre centrale perspektiver. De mener, at mange af de kontroverser der opstår i socialt arbejde, handler om hvorvidt det er borgerens perspektiv og behov eller institutionens perspektiv, der bør præge mødet.

Om udgangspunktet for det sociale arbejde og de sociale institutioners praksis skal være borgerens oplevelse og fortælling, eller om det bør være de institutionelt forankrede magtstrukturer og vidensformer der styre beslutningstagningen (Høilund & Juul, 2015: 63).

Dømmekraft i socialrådgivernes risikovurdering af unge

I relation til specialets problemformulering, vil jeg inddrage dømmekraft til at undersøge, hvordan beslutningstagning forgår i praksis, og hvordan de forskellige dimensioner af dømmekraft spiller ind i risikovurderingsprocessen. *Den personlige dømmekraft* kan være et redskab til at analysere, hvordan socialrådgiveres egne erfaringer, forforståelse og værdier påvirker deres vurdering af risiko. Et eksempel kunne være, hvis en socialrådgiver har arbejdet med unge fra belastede områder, kan deres personlige erfaringer have stor indflydelse på, hvordan de vurderer risikoen for kriminalitet hos de unge. Jeg ønsker, at gå i dybden med, hvordan disse subjektive faktorer spiller en rolle i risikovurdering og hvilke konsekvenser det kan have for de ressourcer, der ønskes til den unge. Den institutionelle dømmekraft kan bidrage til at belyse, hvordan de institutionelle rammer, som socialrådgivere arbejder under, påvirker beslutningsprocessen. Det er her interessant at undersøge, hvordan socialrådgiverne arbejder inden for lovgivning, politikker og institutionelle rammer, og hvordan disse rammer påvirker både vurderingen af risiko. Det kunne være, at institutionelle begrænsninger kan resultere i, at socialrådgivere måske ikke har mulighed for at tilbyde tilstrækkelig støtte, på trods af at de vurderer, at en ung er i høj risiko for at begå kriminalitet. Ydermere kan den sociale dømmekraft hjælpe med at undersøge, hvordan sociale faktorer, herunder familie, netværk og samfundsforhold spiller ind i risikovurderingen. I analysen kan jeg dykke ned i, hvordan disse socialrådgivere vurderer risikoen ud fra de unges sociale baggrund. Hvis socialrådgiveren har en vurdering af, at den unge er i risiko for høj kriminalitet på baggrund af sociale forhold, kan det resultere i, at de anmoder om yderligere ressourcer til støtte og intervention, hvilket kan ændre de muligheder, de unge får. Jeg vil derfor argumentere for, at teorien kan bidrage til at analysere hvordan de tre former for dømmekraft spiller sammen i risikovurderingen. Jeg får en rig mulighed for, at få en bedre forståelse af, hvordan socialrådgiverne navigerer mellem deres egne perspektiver, sociale forhold og de institutionelle krav, og hvordan dette har en påvirkning på risikovurdering og de ressourcer der er adgang til.

Michael Lipsky: Street-level bureaucracy

Frontlinjemedarbejder

I forbindelse med risikovurdering af unge kriminelle er Lipskys teori om street-level bureaucracy relevant, da teorien belyser hvordan socialrådgivere, som frontlinjemedarbejdere, træffer beslutninger i et system præget af usikkerhed og begrænsede ressourcer. Lipsky tager udgangspunkt i frontlinjemedarbejdere i offentlige organisationer der arbejder direkte med borgene, herunder socialrådgivere, lærere, pædagoger, sygeplejersker og politibetjente (Christensen, 2021: 9). Lipsky peger på, at på den ene side er frontlinjemedarbejderne en del af en større bureaukratisk organisation, hvor de skal følge regler, men derimod på den anden side har tæt kontakt med borgerne i konkrete situationer, hvor de træffer beslutninger. Han understreger, hvordan det er en kombination af de regler frontlinjemedarbejderne skal overholde, og de beslutninger de træffer i de enkelte situationer, der kendetegner arbejdet som street-level bureaucrats (Christensen, 2021: 14). Ifølge Lipsky er frontmedarbejdere ikke kun med til at administrerer politik, men også har en vigtig rolle i, hvordan politikken bliver udført. Deres skøn og handlinger påvirker derfor, hvordan politikken rent faktisk kommer til at se ud i praksis (Christensen, 2021: 15).

Skøn

Lipsky fremhæver en af de mest centrale begreber som er *discretion*. Han definerer begrebet således: ”Skøn handler om det valg som frontmedarbejdere træffer, når de beslutter hvad, hvordan, hvor meget, hvilken kvalitet og hvilken sanktionering som skal leveres” (Christensen, 2021: 16). Han definerer skøn som de beslutninger, som frontlinjemedarbejdere træffer i mødet med borgerne. Det betyder, at organisatoriske procedurer, standarder, regler og rutiner ikke udgør en del af medarbejdernes skøn, men udgør rammer, som i praksis kan påvirke udøvelsen af dette skøn. Frontlinjemedarbejdere skal navigere i et paradoks, hvor de på den ene side skal sikre en ligebehandling af alle borgere der stemmer overens med regler og procedure, samtidigt med at de skal tilpasse deres indsats til den enkelte borgers specifikke behov. De skal kunne balancere mellem at følge retningslinjer og udvise faglig sensitivitet i den enkelte situation (Christensen, 2021: 16). Selvom skønnet i frontlinjemedarbejderes arbejde er individuelt og situationsbestemt, er det alligevel rammesat og styret, hvilket resulterer i, at der opstår genkendelige mønstre i beslutningsprocessen (Christensen, 2021: 17-18).

Kategorisering

Lipsky fremhæver blandt andet, at *kategorisering* er et centralt element, der både handler om skøn og samtidigt er præget af rammer. Kategoriseringen af borgere baseret på eksisterende handlemuligheder, er et centralt element i frontlinjemedarbejdes arbejde (Christensen, 2021: 17-18). Lipsky påpeger, at organisationer arbejder med et begrænset antal kategorier, hvor de placerer borgere der kan tilbydes specifikke typer indsatser. På den måde sker der en social konstruktion, hvor borgerne omformes til bestemte kategorier, der bliver behandlet ud fra de handlemuligheder der er tilgængelige. De kategorier der er i organisationen, guider frontlinjemedarbejderne i deres opfattelse af borgerens situation og behov. Lipsky mener, at kategorisering kun er relevant i situationer, hvor der er faste handlemuligheder tilgængelige, og man derfor ikke har behov for at kategorisere borgere i relation til situationer, hvor ingen handling kan sættes i gang (Christensen, 2021: 18).

Teoriens relevans for specialet

Teorien giver mig mulighed for, at dykke ned i skønnet og forstå de mellemregninger, socialrådgivere foretager, når de skal vurderer risikoen for kriminalitet blandt unge. Begrebet skøn refererer til den frihed, som socialrådgivere har til at træffe beslutninger på baggrund af deres egen vurdering af situationen. Skønnet er ikke kun en direkte vurdering af risici, men også en proces, hvor socialrådgiverne benytter deres erfaring og institutionelle rammer, til at beslutte hvilken beslutning der er passende. Ved at anvende netop denne teori, vil der være fokus på, hvad der ligger bag skønnet. Hvilke underliggende faktorer kigger de på? Hvad er de mellemregninger, der fører frem til en risikovurdering? Hvordan spiller institutionelle rammer og lovgivning og personlige erfaringer sammen i beslutningsprocessen? Dette er essentielt at forstå, hvordan socialrådgiveres virkelighed ser ud når de risikovurderer. Teorien er et redskab til mit speciale, for at kunne undersøge, hvordan socialrådgivere håndtere de komplekse beslutninger, der ligger i risikovurdering. Jeg vil ind og analysere, hvordan skønnet både er personligt og situationsbestemt, men samtidigt rammesat af de institutionelle regler og ressourcer der er tilgængelig. Dette gør det muligt at afdække, hvordan beslutningsprocesser er dynamiske, da de kan ændres afhængigt af den individuelle situation, men også afhængigt af de rammer socialrådgiverne arbejder indenfor. Et andet perspektiv som understøtter mit valg af denne teori, er Morten Ejnæs og Merete Monrad, som i deres forskning referer til Lipsky. De fremhæver blandt andet, hvordan skøn spiller en central rolle i forhold til risikovurdering. Deres forskning viser, at frontlinjemedarbejdere ikke kun følger de

fastsatte rammer, men at deres skøn og individuelle vurdering af den enkelte unge spiller en vigtig rolle i, hvordan risikoen for kriminalitet vurderes (Ejrnæs & Monrad, 2020: 106).

Metodeafsnit

Dette afsnit beskriver den metodiske tilgang, der er anvendt til at indsamle og analysere data i forbindelse med specialet. Jeg redegøre for valget af informanter og gennemførelsen af interviewene samt den efterfølgende behandling af de indsamlede data. Empirien består af kvalitative interviews med tre socialrådgivere. Afsnittet giver et overblik over de metodiske valg og deres relevans for specialets formål.

I specialet er der gennemført tre semistrukturerede interviews med tre socialrådgivere, der arbejder med kriminalitetsforebyggelse blandt børn og unge. Informanterne har omfattede erfaring med at arbejde med børn og unge, der er i risiko for at begå kriminalitet, og de beskæftiger sig både med forebyggende arbejde og indsatser, hvor kriminalitet allerede er sket.

Den første informant har arbejdet som socialrådgiver siden 2011 og har erfaring fra både det svenske system og Københavns Kommune. Hun har primært beskæftiget sig med børnefaglige undersøgelser og anbringelsessager, men størstedelen af hendes karriere har været centreret omkring unge i kriminalitet eller unge med kriminalitetstruet adfærd. Hun har arbejdet med denne målgruppe både før og efter indførelsen af ungdomskriminalitetsreformen (LBU) i 2018.

Den anden informant er uddannet socialrådgiver og har over 12 års erfaring fra socialt arbejde. Han er ansat i Københavns Kommune og arbejder i dag i centerteamet under Din Sociale Indgang- en enhed der samler indsatser på tværs af socialforvaltningen. Informanten indgår i SSB+, som er en screeningsenhed, der vurderer og drøfter sager om nogle af de mest kriminalitetstruede unge i kommunen. Derudover deltager han i infohus, som arbejder med radikaliseringsforebyggelse og vurderer indsatse for borgere i risiko. Han beskæftiger sig også med social kontrol-området og har en strategisk funktion i socialforvaltningen, hvor han i samarbejde med ledelsen bidrager til at udvikle overordnede retningslinjer og indsatser.

Den tredje informant er koordinerende kriminalitetsmedarbejder i Din Sociale Indgang under Københavns Kommune. Han har arbejdet med kriminalitetstruede unge og deres familier i over 25 år, både i det forebyggende arbejde og i sager, hvor kriminalitet allerede er sket. Informanten har en bred faglig baggrund, herunder erfaring som FN-soldat og er oprindelig uddannet socialpædagog.

Han har siden opnået certificering som socialrådgiver og har arbejdet i denne funktion i omkring 6-7-år.

Risikovurdering fylder i høj grad informanternes arbejde, da det er et centralt element i deres beslutningsproces, når de arbejder med unge der er i risiko for at begå kriminalitet. Risikovurdering refererer her til den proces, hvor informanterne vurderer, hvilken risiko den unge udgør for sig selv eller samfundet, og hvordan risiko bedst kan håndteres eller forebygges. Risikovurdering er ikke kun afhængig af standardiserede redskaber, men også af informanternes faglige vurdering og erfaring. Denne vurdering kan også forgå i samtaler med den unge, familien og andre relevante aktører.

Undersøgellesdesign og udvælgelse af deltager

Informanterne blev udvalgt gennem bekvemmelighedsudvælgelse, hvor tilgængelighed og villighed til at deltage var afgørende faktorer. Jeg rekrutterede socialrådgivere med erfaring i arbejdet med unge i relation til kriminalitetsforebyggelse. Jeg kontaktede potentielle deltagere via e-mails til relevante afdelinger i forskellige kommuner og ved opslag på sociale medier i grupper for socialrådgivere. Da informanterne havde bekræftet deres deltagelse, blev interviewene planlagt med udgangspunkt i informanternes ønsker og praktiske muligheder. Det resulterede i, at interviewene blev afholdt som fysiske. Forud for interviewene, udarbejdede jeg derefter en semistruktureret interviewguide med henblik på at sikre, at samtalerne havde fokus på specialets problemstilling og gav mulighed for, at informanterne kunne uddybe deres perspektiver, erfaringer og refleksioner. Interviewguiden indledtes med en præsentation af mig selv og specialets formål, herunder en kort introduktion til hvad interviewene ville berøre, og hvordan informationer ville blive anvendt. Spørgsmålene blev formuleret åbent med det formål, at få informanternes egne perspektiver og erfaringer frem. Jeg spurgte eksempelvis: hvordan vurderer du, om en ung er i risiko for kriminalitet? hvordan forgår det i praksis, når du vurderer en ung som er i risiko for kriminalitet? hvilket skridt tager du? hvordan påvirker de ressourcer og rammer, du har til rådighed, dine vurderinger? hvordan bruger du din dømmekraft i konkrete situationer? hvilke handlemuligheder oplever du, når du vurderer en ung i risiko? Formålet med disse spørgsmål var at få et indblik i, hvordan risikovurdering praktiseres i deres hverdag, og om vurderingerne er præget af formaliserede procedurer, f.eks. i henhold til lovgivning og interne retningslinjer, eller om de i højere grad bygger på informanternes faglige skøn og erfaring. Dermed søger spørgsmålene at afdække, hvordan informanterne navigere i balancen mellem organisatoriske rammer og

professionel dømmekraft. Interviewene blev afholdt fysisk, og jeg indledte hver samtale med et kort præsentation af specialet og dens formål. Informanterne underskrev samtykkeerklæring, hvorefter interviewene blev optaget. Samtalerne forløb åbent, hvor jeg stillede opfølgende spørgsmål for at få dybere indsigt i informanternes perspektiver. Jeg lod samtalerne udvikle sig naturligt, men med fokus på problemstillingen i mit speciale. Som nævnt tidligere i dataindsamlingen har jeg forud for interviewene sikret, at informanterne modtog information om undersøgelsens formål, frivillighed, anonymitet og deres ret til at trække sig. Disse etiske hensyn blev underbygget gennem en skriftlig samtykkeerklæring. Ydermere har jeg bestræbt mig på at skabe et trygt rum for samtale, og jeg har behandlet alle data fortroligt (Kvale, 1997: 166). Et af interviewene blev efterfølgende sendt til informanten for gennemsyn, hvilket styrker undersøgelsens validitet. Validiteten er derudover søgt opretholdt gennem åbne spørgsmål, præcis transskribering og refleksion over egen forforståelse

Analysestrategi

Transskriberingen af interviewene fra mundtlig til skriftlig form medvirker til at strukturere samtalerne på en måde, der gør dem mere tilgængelige for den efterfølgende analyse (Kvale, 1997: 170). Efter interviewene transskriberet jeg lydoptagelserne ved hjælp af Good Tape, som automatisk konverterede optagelserne til tekst. Dog transskriberede appen ikke alt korrekt, så jeg lyttede optagelserne igennem manuelt og foretog nødvendige rettelser direkte i dokumentet. På den måde kunne jeg sikre, at informanternes udsagn blev gengivet præcist og med de rette nuancer. Transskriberingen udgør grundlaget for det videre analyse. I analysen anvender jeg en abduktiv tilgang, hvor jeg bevæger mig mellem det empiriske fund og de teoretiske begreber. Den abduktive tilgang gør det muligt løbende at lade perspektiver fra informanterne pege på relevante teoretiske perspektiver, og omvendt bruge teorierne til at kaste lys over og fortolke det empiriske fund. Jeg lader informanternes perspektiver og erfaringer danne udgangspunkt for analysen, ved at identificere centrale udsagn og mønstre i deres fortællinger. Samtidigt inddrager jeg teori til at forstå og fortolke disse udsagn. Jeg anvender Lipsky Street-level Bureaucracy og Høilund og Juuls teori om dømmekraft som analytiske greb til at strukturere og kategorisere de informationer, jeg får fra interviewene. Kodningen sker ved både at identificere nøglebegreber og temaer ud fra informanternes egne udsagn og ved at anvende de teoretiske begreber til at fortolke og give dybde i materialet. Når jeg koder, har jeg fokus på både empiriske udsagn og teoretiske begreber. For eksempel kategoriserer jeg informanternes beskrivelser af brugen af professional override i forhold til Høilund og Juuls teori om dømmekraft og analyserer, hvordan informanterne navigerer i de

institutionelle rammer. Når informanterne fortæller om professional override, koder jeg dette som en beslutning, hvor informanterne handler ud fra personlig dømmekraft, uden at følge de formelle regler, og i nogle tilfælde også ud fra social dømmekraft, hvis beslutningen er påvirket af de sociale relationer eller forståelsen af den unges situation. Kodning sker ved at identificere relevante temaer i transskriberingerne, som analyseres i lyset af teori. På den måde kan jeg afdække tendenser i, hvordan informanterne vurderer risici og bruger deres dømmekraft i arbejdet med kriminalitetstruede unge.

YLS/CMI metoden

Før analysen præsenteres, er det vigtigt at forstå, hvordan en forskningsvalideret metode anvendes i informanternes risikovurdering af unge. Informanterne nævner, at de anvender en metode kaldet YLS/CMI (Youth Level of Service/Case Management inventory som er en forskningsvalideret redskab, der anvendes til at analysere risici, behov og responsivitet hos den unge. Metoden består af syv hoveddele, som blandt andet omfatter vurdering af risici og behov, beslutning om indsats og opfølgning (Hoge & Andrews, 2011: 5). I Danmark er metoden tilpasset under Socialstyrelsens rammer, hvilket kan forklare, at nogle fagpersoner arbejder med en opdeling af otte, herunder informanterne i specialet. YLS metoden er baseret på information fra flere kilder, herunder strukturerede samtaler med den unge og forældre, samt oplysninger fra professionelle, test, skole og kriminalregistre. Det forudsættes, at den fagprofessionelle vurderer disse informationer med faglig dømmekraft, da mange af spørgsmålene kræver subjektive vurderinger eksempelvis omkring den unges adfærd og familie baggrund (Hoge & Andrews: 2011: 5). Formålet med metoden, er at støtte sagsbehandlere og andre fagprofessionelle i, at foretage systematisk og velunderbygget vurdering af den unges risici og behov, så der kan træffes kvalificerede beslutninger om indsats og opfølgning (Hoge & Andrews: 2011: 5). Metoden inddrages i analysen, fordi den giver et systematisk redskab til at vurdere unges risici og behov. Informanterne anvender metoden i deres arbejde, og derfor er det relevant at præsentere metoden. På den måde bliver det tydeligt, hvad metoden indebærer, og hvordan den indgår i informanternes udsagn, hvilket er vigtigt for forståelsen af analysen.

Analyse

I dette afsnit undersøges informanternes perspektiver på risikovurdering af unge med kriminalitetsproblematikker. Jeg vil gerne belyse, hvordan de systematisk kategoriserer unge ud fra lovgivningens krav og anvender YLS-metoden som et centralt redskab i vurderingsprocessen. Analysen belyser, hvordan denne kategorisering både fungerer som en nødvendighed, samtidigt

med at den kan begrænse informanternes mulighed for at tage højde for den enkeltes komplekse situation. Endvidere vil jeg belyse, hvordan beslutninger træffes i samspil mellem organisatoriske rammer, sparing og socialrådgivernes faglige skøn samt hvordan denne dialog både styrker og udfordrer risikovurderingen. Det er vigtigt at understrege, at de synspunkter og erfaring, der præsenteres her, ikke nødvendigvis afspejler en objektiv sandhed, men er baseret på informanternes egne perspektiver og faglige vurderinger.

Informanterne benytter metoder som YLS, som er fastlagt af lovgivning og kræver specifikke juridiske kategorier. De vurderer unge ud fra bestemte kriterier, der er fastsat af lovgivning, hvilket betyder, at kategoriseringerne i høj grad er baseret på juridiske kategorier. De borgere, som informanterne omtaler som genstand for det sociale arbejde, er børn, unge og familier der befinder sig i sårbare og udsatte situationer. Mange af disse børn og unge har tidligere været involveret i kriminalitet, eller kommer fra familier, der ikke er tilknyttet arbejdsmarkedet. Derudover omfatter det børn og unge der har været udsat for vold, omsorgsvigt eller overgreb i barndommen. Ydermere er der også tale om børn og unge, der kommer fra familier med begrænset forståelse for det danske samfund eller sproglige barrierer. Nogle beskrives som marginaliserede borgere, og flere af dem er børn og unge, der er kommet på afveje. Der er også en overrepræsentation af unge med anden etnisk baggrund, der begår kriminalitet.

Eksisterende litteratur har vist, at praktikere herunder socialrådgivere, ofte har forskellige opfattelser af risikovurdering, og at der er stor variation i, hvordan de vurderer sandsynligheden for kriminalitet, når de klassificerer risikoen som lav, moderat eller høj (Ejnæs & Monrad, 2020: 116). Dette stemmer overens med empirien, hvor mine informanter beskriver forskellige måder at risikovurdere på. Empirien viser, at et fællesstræk blandt informanterne, at de anvender YLS-metoden som er en central del af deres risikovurdering. Når en underretning modtages, partshøres både forældre og barnet, hvor der så vurderes, om der er behov for en børnefaglig undersøgelse. Denne tilgang er essentiel for at kvalificere vurderingen af situationen og sikre, at alle relevante perspektiver bliver inddraget i beslutningen om eventuelle indsatser. En socialrådgiver som til daglig sidder i borgercenter for børn og unge fortæller:

”Man laver en YLS-screening, som bygger på the Big 8, hvor man kigger på alle 48 spørgsmål. Og så går man ind og vurderer og score på de her ting, altså i høj grad i lille grad osv. Og så får man nogle point, og de point viser et billede af, hvor stor risiko er der for recidivet, altså hvor stor risiko er der for, at den unge begår kriminalitet igen på baggrund af de her faktorer” (Informant 1).

Dette citatet illustrerer, hvordan de unges situation bliver kategoriseret gennem et struktureret vurderingsredskab, der bygger på ”the Big 8”, altså otte centrale risikofaktorer for ungdomskriminalitet. Ved at score faktorer som afvigende adfærd, skolegang og familierelationer, opnår informanten en samlet risikovurdering, som styrer beslutningen om, hvilken indsats de unge skal have. Denne tilgang kan fortolkes som, hvordan beslutningstagning i frontlinjen kan være rammesat som Lipsky fremhæver, ved at informanten vurderer den unge ud fra et begrænset udvalg af forudbestemte kategorier (Christensen, 2021: 17-18). Det kan også betyde, at informantens beslutning i højere grad afhænger af, hvordan den unges situation kan passe ind i systemets kategorier, frem for at hun tager højde for den unges konkrete og unikke livsomstændigheder (Christensen, 2021: 118). Lipsky pointerer, at frontlinjemedarbejdere ikke har frihed til at handle ud fra den enkelte borgers konkrete behov, men er tvunget til at kategorisere dem ud fra de muligheder systemet giver. I YLS-screeningen bliver den unges situation inddelt i de eksisterende kategorier, og hvis behovet ikke passer ind i systemets rammer, kan det risikere at blive overset. Eksempelvis kan en ung med problematiske relationer få en høj risiko for kriminalitet, men hvis den unge samtidigt har følelsesmæssige udfordringer, som ikke fanges, kan disse problemer blive overset. Denne kategorisering af den unges situation kan føre til en indsats, der ikke tager højde for den unges komplekse virkelighed. Lipsky fremhæver netop, at når borgerens livsforhold ikke kan omformes til de eksisterende kategorier, bliver de socialt konstrueret til objekter, der kan behandles ud fra forudbestemte systemrammer (Christensen, 2021: 18). Dette kan betyde, at informantens beslutningstagning bliver styret af systemets begrænsede muligheder, snarere end det konkrete behov (Christensen, 2021: 18). Mens denne informant fremhæver, hvordan YLS-metoden anvendes til at vurdere de unge ud fra bestemte risikofaktorer, fortæller en anden informant, der arbejder som fagkoordinerende kriminalitetsmedarbejder, at selvom han er forpligtet til at anvende YLS-metoden, beskriver han metoden som et væld af krydser, hvor der kun er mulighed for at tilføje kommentarer, hvilket i hans opfattelse ikke giver familierne særlig meget værdi. På baggrund af dette har han valgt et alternativt analyseskema, som giver en mere nuanceret og løsningsfokuseret tilgang til vurderingen af den unges situation. I analyseskemaet inddrages ikke kun risikofaktorer, men også beskyttelsesfaktorer:

”Vi forsøger at reformulere alle de udformninger, nogen har til at sige, at de her ting, at den unge skal arbejde med. Og på den måde får vi nogle pejlemærker i forhold til sagen, om det er i skolen vi skal sætte ind, er det i fritiden, er det alle parametre, vi skal sætte ind. Der bliver den unge delt i lav risiko, moderat risiko, høj risiko eller meget højt risiko” (informant 3).

Reformuleringen af den unges situation, som informanten fremhæver, relatere sig til Lipskis perspektiv på, hvordan frontlinjearbejdere kategorisere borgere. Lipski fremhæver, at de kategorier, som frontlinjemedarbejdere anvender, kan begrænse mulighederne for at forstå og reagere på den enkelte borgeres behov (Christensen, 2021: 18). Informanten her udfordrer netop denne tilgang ved at fremhæve, at man ikke kun bør fokusere på de områder, hvor den unge har problemer, men også på de områder, hvor de kan udvikle sig. På den måde skabes der ikke blot én kategori for den unge, men informanten vurderer en række forskellige parametre, hvilket kan give en mere nuanceret og fleksibel tilgang. Informanten adresserer Lipskis pointe om, at kategoriseringer kan være for enkle (Christensen, 2021: 18). I stedet for at placere den unge i én kategori som f.eks. ”høj risiko”, bruger informanten flere ”parametre”, der gør det muligt at identificere specifikke områder, hvor indsatsen kan være relevant. Hvis den unge f.eks. placeres som høj risiko i forhold til deres skolegang, men ikke i forhold til deres sociale liv, kan dette give en bedre forståelse af, hvilke indsatser der er nødvendige. På den måde undgås én simpel kategorisering, der tages højde for flere aspekter af den unges liv. Lipski fremhæver, at borgere i frontlinjearbejde ofte bliver omformet til bestemte kategorier, der måske ikke fanger hele deres situation (Christensen, 2021: 18). Informanten her reagere på denne problematik, ved at forsøge og opdele sagen i flere parametre. Dette giver ham mulighed for, at tage højde for flere aspekter af den unges liv og kan gøre indsatsen mere præcis og relevant. Ved at tilføje flere lag til vurderingen af den unge, får informanten mulighed for at tilpasse indsatsen, så den bedre imødekommer den unges behov og udviklingsmuligheder. Denne tilgang viser, hvordan informanten aktivt arbejder på at undgå den begrænsede opfattelse, som Lipski påpeger, og i stedet forsøger at udvikle et mere fleksibelt og detaljeret billede af den unge. Dette kan betyde, at det ikke kun forbedre den enkelte unges oplevelse, men også fører til mere præcise og effektive indsatser, som tager højde for kompleksiteten i de unges liv. En informant understøtter ovenstående citat og de dilemmaer informanterne står overfor, når de arbejder inden for de rammer og begrænsede handlemuligheder, der er fastsat af systemet. Nedenstående citat giver yderligere indsigt i, hvordan disse rammer påvirker deres skøn:

”Jeg er blevet pålagt at skulle arbejde inden for risikoværktøjer, herunder YLS-metoden. Så for mange af os, er det mindre vigtigt, om vi kan vurdere, om borgeren kommer til at begå kriminalitet igen. Det er mere vigtigt, om vi kan på en eller anden måde få adgang til deres liv i sådan et omfang, at vi kan hjælpe dem med noget og derfor minimere risikoen for, at de begår noget kriminalitet” (informant 2).

Dette citat afspejler Lipskys forståelse af kategorisering som et nødvendigt redskab indenfor de rammer, systemet sætter. Informantens fortælling kan tyde på, hvordan han er forpligtet til at arbejde med YLS-metoden, som begrænser hans handlemuligheder. Dette understøtter Lipskys pointe om, hvordan systemet opstiller klare rammer, der begrænser de muligheder, informanten har for at foretage mere åbne og individuelle vurderinger (Christensen, 2021: 18). Informanten fortæller, at målet ikke nødvendigvis er at forudsig kriminalitet, men snarere at få adgang til de unges liv på en måde, der gør det muligt at minimere risikoen for at begå kriminalitet. Dette kan fremhæve, hvordan de unge bliver en del af en standardiserede behandling, som Lipsky kritiserer (Christensen, 2021: 18). Den enkeltes unges kompleksitet forsvinder, når de placeres i systemets "risiko"-kategori, hvilket begrænser de muligheder, informanten har for at vurdere og handle ud fra den unges individuelle situation. Lipsky fremhæver, hvordan systemet begrænser de skønsmuligheder som frontlinjemedarbejderen har. Citatet understøtter netop denne begrænsning, da informanten er nødt til at arbejde inden for systemets rammer, hvilket gør det svært for ham at udvise det åbne og individuelle skøn, han måske ville ønske, da hans handlinger bliver påvirket af systemets kategorisering og risikovurdering. Når Lipsky fremhæver, at der ikke er grund til at kategorisere borgere, når der ikke er en handlingsmulighed, viser dette citat netop, hvordan systemet kan forme både handlinger og muligheder på et begrænset grundlag (Christensen, 2021: 18). Selvom informanten ønsker at vurdere den unge individuelt, er han tvunget til at arbejde inden for de kategorier, systemet stiller til rådighed. Denne tilgang kan forstås som, at det kan være med til at begrænse hans skøn og give ham kun få muligheder for at tilpasse sine handlinger efter den enkelte unges behov. Denne begrænsning og udfordring ved kategorisering bliver også tydeligt hos en anden informant, som peger på, hvordan hurtige vurderinger baseret på begrænset viden kan føre til, at den unge placeres i en kategori, der ikke nødvendigvis afspejler deres reelle situation:

"Hvis man skal vurdere på ganske få samtaler eller ganske få viden, så er det rigtig meget, man skal samle op på. Og det er jo ikke altid, man kan have et retfærdigt billede af, hvem den unge er. Det kan også være et øjebliksbillede. Det kan være, at den unge lige nu er i krise. Det viser et helt andet billede, hvad der egentlig fungerer" (Informant 1).

Dette udsagn understreger et væsentligt dilemma som Lipsky peger på. Informanten er tvunget til at arbejde inden for systemets rammer, som begrænser mulighederne for individuel vurdering (Christensen, 2021: 17). Når informanten træffer beslutninger på et utilstrækkeligt grundlag, risikere den unge ofte at blive betragtet ud fra en fastlagt kategori, som ikke nødvendigvis afspejler

deres nuværende situation. Denne tilgang kan afspejle Lipskys pointe om, at skøn i frontlinjearbejdet ikke er frie, men er rammesat af systemets strukturer (Christensen, 2021: 17). Informanten fortæller, at vurderinger baseres på begrænset viden, hvilket risikerer at føre til fejlplaceringer. Denne begrænsning af skønsprocessen er et direkte resultat af det system informanten arbejder inden for. Når kategorisering er nødvendig for at træffe beslutninger hurtigt, kan den unges kompleksitet overses, og beslutninger kan blive unøjagtige. Det, der er på spil, er ikke kun, at beslutninger kan blive utilstrækkelige, men også, at informanten mister muligheden for at arbejde med den unge på en måde, der har fokus på deres konkrete behov. Ifølge Lipsky er systemet med til at tvinge frontlinjemedarbejdere til at vælge mellem, at følge de fastsatte kategorier og procedurer eller at risikere ikke at kunne imødekomme de unges individuelle behov (Christensen, 2021: 18).

Skøn og beslutningstagning i risikovurdering

Informanterne beskriver, hvordan de ofte drøfter deres sager i mere formelle rammer, herunder sags drøftemøder, samarbejde med koordinatore eller andre fagpersoner.

”Jeg skal selvfølgelig lave en helhedsvurdering, hvor man ofte har det op at drøfte med sine koordinator, supervisor eller til sags drøftemøder. Nogle gange kan det være, at man sidder i teams på kriminalitetsområdet, og det kan også være, at man har en fagkoordinator, der kun sidder med kriminalitetssager” (informant 1).

Citatet indikere, at informantens beslutningsproces er afhængig af sparring og refleksion med andre fagprofessionelle. Skønudøvelsen sker derfor ikke alene, men i samarbejde med kolleger, supervisor og koordinator. Dette kan betyde, at socialrådgiverens beslutningsproces ikke kun er baseret på hendes egne vurderinger, men også på dialog og sparring. Dette indikere, at beslutningsprocessen ikke kun afhænger af socialrådgiveren, men er præget af samarbejde og dialog, som bidrager til at skabe en mere afbalanceret og velovervejet vurdering. Dette understøtter Lipskys begreb om discretion (skøn), hvor informanten har muligheden og ansvar for at træffe beslutninger inden for de organisatoriske rammer (Christensen, 2021: 16). Selvom regler, procedurer og standarder sætter rammerne, er det informantens professionelle vurdering der afgør, hvordan beslutninger konkret udføres, især når de individuelle forhold spiller en stor rolle. Når beslutninger træffes inden for organisatoriske rammer, som er præget af procedurer og arbejdsmetoder, bidrager det nødvendigvis ikke til begrænsninger, men nærmere en struktur, der muliggør kvalificerede beslutninger. Socialrådgiveren sparre med sin supervisor og fagkoordinator

for at sikre, at beslutninger ikke kun stemmer overens med overordnede rammer, også de specifikke forhold i hver sag. Beslutningsprocessen i socialrådgiverens arbejde kan bestå i, at navigere mellem organisatoriske rammer og de særlige omstændigheder, der gør sig gældende i den enkelte sag (Christensen, 2021: 16). Samtidigt illustrere citatet, hvordan informanten må navigere i kravene om at følge de gældende procedurer, i takt med at hun tager højde for de særlige forhold i den enkelte sag (Christensen, 2021:16). Det kræver, at beslutninger bliver overvejet grundigt og drøftet med andre, så de både er i overensstemmelse med retningslinjer og relevante i forhold til den enkelte situation.

Det fremgår også hos endnu en informant, hvordan skønnet ikke udelukkende træffes individuelt:

”Vi har jo gruppedrøftelser en gang om ugen, hvis man skal have bevilget en kontaktperson eller noget andet. Så beslutter afdelingslederen, kan vi gøre det, eller kan vi ikke gøre det. Så starter man det jo op. Vi er blevet tvunget ud i at sparre” (informant 2).

Informantens fortælling afspejler, hvordan beslutningsprocessen ikke kun er individuelt, men en proces, der både inddrager organisatoriske rammer og et tæt samarbejde med kollegaer. Skønnene om, hvad der er bedst for den unge, træffes ikke kun af socialrådgiveren, men er et resultat af fælles drøftelser og godkendelse fra hans afdelingsleder. Denne proces tyder på, hvordan informantens discretion udfolder sig i praksis: inden for de organisatoriske rammer og ved hjælp af samarbejde med kollegaer, hvilket kan betyde, at beslutninger ikke kun er baseret på individuelle faglig vurdering, men også drøftelser og organisatoriske begrænsninger. Ideen om skønnene rummer ikke kun hans faglige vurderinger, men er også et resultat af gruppedrøftelser og de organisatoriske rammer, der påvirker beslutningsprocessen (Christensen, 2021:16). Udtrykket *”Vi er blevet tvunget til at sparre”* viser hvordan informanten i hans arbejde, er i dialog og sparring med andre. Denne form for samarbejde kan ses som, at han ikke alene træffer beslutninger ud fra hans egen faglige vurdering, men også på den viden og de perspektiver, han får gennem drøftelserne.

Sparing mellem kollegaer og beslutninger, kræver ifølge informanten godkendelse fra afdelingslederen, hvilket kan indikere, at skønnet er begrænset af organisationens mål og rammer frem for udelukkende at være informantens faglige vurdering af den unges behov. En potentiel ulempe ved dette kan muligvis være, at socialrådgiverens skøn kan blive påvirket af, hvad der er muligt inden for de organisatoriske rammer, som kan resultere i, at de unge ikke får den nødvendige hjælp de i virkeligheden har brug for, hvis ressourcerne er begrænsede.

Det fremgår også hos endnu en informant, hvordan skøn ikke udelukkende træffes individuelt:

”Hele tiden samarbejde. Jeg har aldrig nogen sager, som jeg sidder alene med. Altså jeg spørger altid ud. Hvad tænker de om i SSP-regimet? Det kan være skolelærer eller klubmedarbejder, der kender den unge. Det kan være en politibetjent. Jeg bruger dem, jeg kender, og dem der kender den unge” (Informant 3).

Denne tilgang illustrerer, hvordan samarbejde ikke blot støtter beslutningstagningen, men er en central del af selve vurderingsgrundlaget. Denne praksis er en bevidsthed om, at informanten ikke bør træffe beslutninger alene, og at flere perspektiver er nødvendigt for at få en helhedsforståelse af sagen. Dette afspejler udøvelsen af et professionelt skøn, hvor vurderingen baseres på flere faglige inputs frem for en individuel beslutning. Når informanten inddrager aktører fra forskellige fagområder, skaber han en mere helhedsorienteret vurdering af de udfordringer den unge har. Tilgangen kan i sig selv forstås som en metode til at mindske risikoen for at overse væsentlige faktorer af den unges situation. Der kan dog opstå en form for afhængighed i denne måde at arbejde på. Når informanten inddrager personer, han i forvejen kender, kan det begrænse variationen i perspektiverne og dermed resultere i en ensidig forståelse af den unges situation. Den måde, han fremhæver vigtigheden af løbende at spørge andre til råds, kan forstås som en bevidst strategi til at kvalificere og nuancere sin faglige vurdering. Dette illustrerer, hvordan informanten aktivt arbejder med sit skøn for at skabe en mere nuanceret og velovervejet beslutning. Informantens fortælling kan også indikere, at han aktivt søger flere perspektiver for at sikre, at beslutningerne ikke udelukkende er baseret på hans egen vurdering. Dette afslører også en tilgang, hvor han anderkender, at hans egen vurdering ikke nødvendigvis er tilstrækkelig uden at inddrage andre erfaringer og perspektiver, hvilket vidner om en forståelse af beslutningsprocessen som noget, der formes i samspil med andre, snarere end som en individuel proces (Christensen, 2021: 17). Denne tilgang kan også ses i lyset af, hvordan socialrådgiveren navigerer inden for de organisatoriske rammer og forventninger, hvor samarbejde både er faglig strategi og et vilkår for at kunne udøve skøn (Christensen, 2021: 16).

Informanten supplere yderligere med:

”Det kræver, at man får noget feedback, og det er også derfor, man b.l.a. siger, at man skal være to og to, når man laver YLS-screeningen, så den ene kan sige, ah er det nu også rigtigt” (Informant 3).

Her fortæller han vigtigheden i samarbejde og feedback i beslutningsprocessen. Han fremhæver, at det ikke er muligt at træffe en sikker beslutning alene. Det kræver i stedet, at hans vurderinger bliver udfordret og afstemt gennem samarbejde med en kollega. For ham fungerer feedback som en nødvendigt redskab der sikrer, at hans vurderinger ikke bliver gjort på det enkelte individs skøn, men søger sparring for at kvalificere sin vurdering. Denne arbejdsgang afspejler, at informanten er bevidst om, at hans skøn ikke altid er entydigt, og at det bliver mere kvalificeret, når han drøfter det med andre fagpersoner. Det handler ikke om at give ansvaret fra sig, men om at sikre, at hans vurdering er så velovervejet som muligt. I denne sammenhæng fremstår feedback som en måde at sikre ansvarlige beslutninger. Informantens refleksion over behovet for sparring med en kollega, indikerer, at hans vurdering styrkes, når den bliver kvalificeret gennem andre faglige synspunkter. Dette illustrerer, hvordan udøvelsen af faglig skøn er en dynamisk proces, hvor vurderinger formes gennem dialog og løbende tilpasning for at øge beslutningernes kvalitet og ansvarlighed. Dette giver en forståelse af, at skønnet formes gennem dialog og løbende tilpasning, hvilket bidrager til at mindske risikoen for fejlvurderinger og deres potentielle konsekvenser i beslutningsprocessen. Dette perspektiv stemmer overens med eksisterende forskning, der understreger, at praktikere har et fagligt råderum til at udøve skøn i risikovurderinger, og at disse risikovurderinger har betydning for, hvilke indsatser der skal iværksættes (Ejrnæs & Monrad, 2020: 105).

Selvom samarbejde og faglig sparring fremstår som en vigtig del af beslutningsprocessen, peger en informant dog på, at det også kan føre til forskelle i vurderinger, hvor en sag kan fremstå mere alvorlig, end hun selv først har vurderet:

” Når jeg drøfter sager med kollegaer, kan de nogle gange vurdere risikoen anderledes end mig, hvis ikke man er vant til at arbejde med unge, Og så kan det lige pludselig fremstå mere alvorligt, end jeg egentlig selv vurderede det ” (informant 1).

Hun oplever, at hun har siddet i drøftelser med kollegaer, der ikke har arbejdet direkte med den unge, og som alligevel vurderer sagen som mere alvorligt, end hun selv gør. Det bliver fremhævet, hvordan beslutninger om den unge ikke alene træffes individuelt, men også formes gennem samarbejde med kollegaer, der bidrager med deres egne perspektiver og bekymringer ind i den faglige udøvelse af skøn. Citatet fremhæver, hvordan beslutningstagning ikke kun afhænger af den enkelte socialrådgiver, men i stedet formes af organisatoriske rammer og samarbejdsrelationer, hvilket er centralt i Lipskys forståelse af skøn (Christensen, 2021: 17). Informantens fortælling indikerer, hvordan skønnet udøves i praksis, hvor kollegaers perspektiver kan ændre vurderingen af,

hvor alvorlig sagen fremstår, selvom kollegaerne ikke har været i kontakt med den unge. I og med at vurderinger kan ændre sig, kan skønnet ikke stå alene, men udvikles i samspil med andre, og bliver en del af en fælles faglig proces, der institutionaliseret gennem strukturer som sags drøftelser (Christensen, 2021: 17). Det rejser en vigtig faglig problematik, hvad kan det betyde for vurderingen, når andre fagpersoner, uden direkte kendskab til den unge, får indflydelse på beslutningen? Det kan betyde, at risikovurderingen trækker i retning af en mere alvorlig vurdering, da kollegaerne ikke kender de beskyttelsesfaktorer, som den primære socialrådgiver ser. Her kan man tale om en institutionel forsigtighed, hvor ønsket om at beskyttelse individet kan føre til, at risikoen vurderes som højere end nødvendigt, hvilket i nogle tilfælde kan skygge for den samlede faglige vurdering.

Informanten fortsætter sin fortælling ved at hun pointere, at det ikke kun er i retning af en øget bekymring, at drøftelser med kollegaer kan påvirke vurderingen. Hun uddyber også, at det modsatte kan ske, at alvorlige situationer kan blive overset:

”Og så kan det nogle gange være det omvendte, så kan der være, at man ikke ser nogen af de alvorlige ting, som er så alvorlige, fordi man netop ikke er vant til at arbejde med unge” (informant 1).

Denne pointe bringer en vigtig dimension ind i analysen: Sparring med kolleager kan ikke kun bidrage til en bredere faglig vurdering, men kan også være med til en undervurdering, når erfaring og faglig baggrund varierer. Dermed synliggøres det, at begrebet om *skøn* ikke kun handler om begrænsninger i ressourcer og regler, men også hvordan skønnet påvirkes af de mennesker, der er ind over beslutningsprocessen (Christensen, 2021: 16). Informanten sender et klart signal om, hvordan skønnet i praksis kan ændre sig, fordi forskellige fagpersoner kan have forskellige erfaringer og tilgang, som påvirker vurderingen, både i retning af at overvurdere eller undervurdere risikoen. Skønnet bliver derfor til gennem dialog og samarbejde mellem forskellige fagpersoner. Det kan tyde på, at skønnet i praksis ikke er objektiv, men påvirkes af både erfaring og de relationer, der er til stede i beslutningsprocessen. Mens skønnet viser, hvordan vurderinger formes i samarbejde med kolleager og organisatoriske rammer, bliver det tydeligt, at beslutningen om indsats også involvere en række afvejninger. Det kan også betyde, at beslutninger om indsats ikke kun handler om at følge regler, men om at reflektere over forskellige synspunkter for at nå frem til et velovervejet skøn.

Delkonklusion

I min empiri har jeg bemærket, at risikovurdering forgår inden for systematiske rammer, der er fastlagt af lovgivning og metoden som YLS/CMI. Denne tilgang går ud på, at unge typisk vurderes ud fra juridisk definerede risikokategorier, hvor komplekse livsforhold bliver gjort til målbare risikofaktorer. På trods af dette forsøger nogle informanter, at inddrage både risikofaktorer og beskyttelsesfaktorer, hvilket gør plads til en mere fleksibel og helhedsorienteret tilgang. Det fremgår også, at skøn og beslutningstagning sjældent er individuelle processer, men snarere et resultat af samarbejde og sparring med kollegaer, fagkoordinatorer og andre relevante fagfolk. Denne form for samarbejde kan bidrage til at kvalificere vurderingerne, men kan også indebære organisatoriske begrænsninger, hvor beslutninger skal godkendes af ledelsen og tilpasses ressourcemæssige rammer. Endelig peger empirien på de dilemmaer, som opstår, når risikovurderinger baseres på begrænset eller øjeblikkelig viden, hvilket kan resultere i fejplaceringer og dermed uhensigtsmæssige indsatser.

Dømmekraftens rolle i risikovurdering

Efter at have undersøgt skønnets rolle i risikovurderingen i relation til Lipskys forståelse, fremgår det tydeligt af mine informanter, at dømmekraften også spiller en central rolle i beslutningsprocessen. Empirien har vist, at flere af informanterne fremhæver, at de i visse tilfælde anvender professional override, som er en praksis, hvor informanterne vælger at gå imod den vurdering, som et system eller metode (Ribbers & De Melo, 2022), i dette tilfælde YLS-metoden normalt ville give. Dette sker, fordi deres faglige erfaring og viden fortæller, at vurderingen ikke passer til den konkrete unge og situation. Det betyder så, at de bruger deres professionelle dømmekraft til at træffe beslutninger, der afviger fra systemets anbefalinger:

”Jeg kan lave det der hedder en professional override, hvor min faglige vurdering, den går simpelthen ind og overruler den her YLS-screening, fordi der er andre faktorer, der spiller ind, som gør, at jeg tænker, at den unge er i højere risiko eller lavere risiko” (Informant 3)

Informanten bruger her sin faglige erfaring og vurdering til at træffe en beslutning, der går imod YLS-metoden. Det bemærkes, hvordan hans professionelle vurderinger ikke alene bygger på procedurer, men også på erfaringer og etiske overvejelser, hvor den konkrete situation omkring den unge spiller en afgørende rolle. Beslutningen er præget af både personlige erfaringer og institutionelle rammer, som tilsammen former den måde, informanten vurderer den unges situation på (Høilund og Juul: 2015: 62). I denne sammenhæng illustreres det tydeligt, hvordan den

personlige dømmekraft kommer i spil. Informanten følger ikke bare systemets tilgang, men laver sin egen vurdering, fordi han vurderer, at den unges konkrete situation ikke bliver tilstrækkeligt afspejlet i systemets standardiserede vurdering. Det er vigtigt at bemærke, at denne handling ikke sker uden for institutionens rammer, men inden for et system, hvor disse vurderinger er nødvendige. Det fremhæves, at de institutionelle rammer ikke kun begrænser den professionelles dømmekraft, men også skaber det rum, hvor netop denne dømmekraft kan anvendes. Der er tale om en dynamisk proces, hvor socialrådgiveren både formes af institutionens strukturer og arbejder inden for disse, samtidigt med at han udøver sin professionelle dømmekraft, når det er nødvendigt i den unges bedste interesse (Høilund & Juul: 2015: 62) Forholdet mellem standardiserede vurderinger og den personlige dømmekraft, er en vigtig del af informantens praksis. Når han bruger professional override er det ikke et brud på systemet, men et udtryk for den professionelle dømmekraft. Han vurderer, at systemets redskaber ikke afspejler den unges konkrete situation og tager derfor en beslutning ud fra sin egen erfaring og faglig vurdering.

En informant deler en lignende opfattelse, da hendes professionelle vurdering og bekymring ikke stemte overens med risikovurderingen. Hun fremhæver: *"Jeg har været nødt til at gøre det, som kaldes professional override, hvor jeg går ind som fagperson og går forbi den her YLS-screening, fordi der stadig er en bekymring for mig som socialrådgivere"* (informant 1).

Dette perspektiv giver en ny forståelse af, hvordan informantens personlige dømmekraft træder i kraft, når den konkrete situation ikke kan afspejles tilstrækkeligt af systemets redskaber. Systemet tilbyder en risikovurdering, der fungerer som en vejledning, men det informantens faglige vurdering og erfaring, der gør det muligt at tage højde for de særlige forhold, som systemet ikke fanger. Disse to perspektiver viser, hvordan informanterne anvender deres faglige vurdering til at afvige fra systemets risikovurdering ved at inddrage professional override. Det indikerer, at risikovurderingen ikke kun er afhængig af de fastlagte rammer, men også kræver en dybdegående vurdering af det enkelte individ. Begge informanter peger på, hvordan deres personlige dømmekraft er nødvendig for at skabe et helheds billede af risikoen, som går ud over systemets redskaber. Det fremhæves, at risikovurdering ofte kræver konsekvent anvendelse af metoder og standarder, men disse udsagn viser, hvordan deres personlige dømmekraft er nødvendig for at skabe et mere nuanceret billede af risikoen. Den samme informant fortæller:

"Med professional override er det hele tiden en afvejning i at kigge på, hvad er her og nu, og hvad er det hele billede. Der er en tendens til at kigge tilbage på sagsakter, og mens det kan være

relevant, kan det også være irrelevant i forhold til, hvor den unge er nu. Der er en risiko for at man stempler den unge baseret på fortiden, hvilket kan føre til stigmatisering” (informant 1).

Dette udsagn kan forstås som, at informanten står i et komplekst dilemma, når hun overvejer at lave en professional override af de standardiserede vurderinger, der er dokumenteret i sagsakterne. Dette valg er ikke kun et spørgsmål om at følge eller afvige fra institutionens systemer. Det drejer sig også om at tage ansvar for den unge som individ, som måske ikke længere afspejles korrekt i de tidligere vurderinger. I citatet fremhæves at informanten vurderer, hvad der er relevant ”her og nu”, hvilket kan betyde, at hendes beslutninger ikke kun baseres på objektive data, men også på en personlig, erfaren vurdering af den unges faktiske situation. Valget om at fokusere på nuet frem for fortiden, er en måde at undgå at lade tidligere data påvirke beslutningen, især når der er risiko for, at den unge kan blive stigmatiseret. Når informanten beslutter at se bort fra institutionens standardiserede procedurer, kan det være et udtryk for hendes personlige dømmekraft, hvor tidligere oplysninger vurderes i forhold til det, der opleves i mødet med den unge. Det sker ofte med en bevidsthed om, at fortiden ikke nødvendigvis siger noget om, hvordan den unge har det i dag. Ved at tage udgangspunkt i den aktuelle situation, forsøger informanten at give plads til et mere realistisk billede af den unges behov. Det netop her at informantens sociale dømmekraft kan komme i spil. Hun skal overveje de sociale konsekvenser af sine beslutninger, både for den unge og deres muligheder i fremtiden (Høilund & Juul, 2015: 62). Ved at informanten har fokus på den unges aktuelle situation, i stedet for alene at lægge vægt på tidligere informationer, kan hun bidrage til, at den unge bliver mødt som den, de er nu. Det åbner op for, at den unge kan bevæge sig videre og udvikle sig på egne vilkår, uden at tidligere vurderinger kommer til at påvirke fremtidige muligheder. Beslutningen handler ikke kun om at foretage en faglig vurdering, men også om at tage ansvar for, hvordan den unge påvirkes på sigt. Beslutningen om professionel override kræver, at informanten overvejer både institutionens faste rammer og den unges aktuelle situation (Høilund & Juul, 2015: 62). Informanten træffer denne beslutning for at sikre, at tidligere informationer ikke påvirker, hvordan den unge bliver set og mødt. Beslutningen bygger ikke kun på faglige retningslinjer, men også på et ansvar for at give den unge mulighed for at udvikle sig under mere retfærdige vilkår. Jeg bad informanterne om at uddybe brugen af professional override:

”YLS risikovurderingen tager kun udgangspunkt i krimogene faktorer og ikke de sociale faktorer. Når jeg laver en professional override, så er det typisk med unge, der har en eller anden form for diagnose. Og det bliver jeg nødt til at agere ud fra min faglighed, men også det evidensbaserede. Det kan så være, at jeg skal have noget psykiatri indover” (Informant 3)

Dette udsagn belyser, hvordan informanten kombinerer både hans faglige viden og den personlige dømmekraft, når han skal træffe beslutninger, som går ud over de fastlagte vurderingsredskaber, herunder YLS-metoden. Hans beslutninger bliver mere kompleks, og han skal navigere mellem de formelle vurderinger, han får fra YLS-metoden, og den individuelle viden om den unge. Når informanten fortæller, at han ofte tager højde for psykiatriske diagnoser, kan det betyde, at hans dømmekraft bliver mere tilpasset den enkelte unges situation, livshistorie og behov. Dette er især vigtigt, når informanten vurderer unge, der ikke nødvendigvis falder inden for de rammer, som YLS-metoden opstiller. Når informanten i visse tilfælde vælger og laver en professional override, hvor han tilpasser beslutninger omkring den unge, kan det gøre risikovurderingen mere relevant for den konkrete sag. Dog kan der argumenteres for, at det samtidigt kan påvirkes af den personlige erfaringer og institutionelle normer (Høilund og Juul, 2015:61-62), hvilket kan føre til en afvigelse fra den standardiserede risikovurdering. Denne tilpasning kan være en styrke ved at gøre vurderingen mere relevant for den enkelte, men samtidigt resultere i, at beslutningen påvirkes af faktorer, der ikke altid er objektive. Hvis man kigger på risikovurdering, kan dette også betyde, at beslutningen ikke kun er på baggrund af de faktorer, der er angivet i YLS-metoden, herunder krimogene faktorer, men også tager højde for mere individuelle og komplekse faktorer, der kan være afgørende for den unges fremtid. Dette uddyber en af informanter:

”Det er her, du får dine pejlemærker. Så afdækker den også nogle sociale faktorer. Om der er diagnoser, er der vold i familien, har der været traumer i familien osv. Altså igen, de ikke krimigene faktorer” (Informant 3).

Ved at omtale disse faktorer som pejlemærker, peger informanten på en faglig praksis, hvor risikovurderingen ikke kun tager udgangspunkt i individets handlinger, men også retter opmærksomheden mod de sociale og psykologiske forhold omkring den ung. Det, at informanten systematisk skelner mellem krimogene og ikke-krimogene faktorer, viser en dømmekraft, der bygger på en professionel tilgang. Denne struktur gør det muligt for ham at gå ud over vurderingen af en konkret hændelse og i stedet se den unges situation som et samspil af flere faktorer. På den måde kan risikovurderingen blive en reflekteret faglig proces, hvor sociale belastninger som vold, traumer og diagnoser inddrages som væsentlige elementer. Det kan indikerer, at risikoen ikke blot forstås som en konsekvens af tidligere handlinger, men ses som noget, der kan forstå og belyses gennem en bredere analyse af den unges livsvilkår. ((Høilund & Juul, 2015: 62)

Informanterne beskriver yderligere, hvordan deres dømmekraft også involverer en vurdering af borgerens potentiale og situation, hvilket understøtter den forståelse af dømmekraft, vi har set tidligere:

”YLS er jo et meget omfattende skema i virkeligheden, som spørger specifikt ind til kriminalitet og hvad borgerens holdning er, og hvad deres adfærdsmønstre er. Så i nogle tilfælde lytter jeg til min intuition, fordi at min dømmekraft b.l.a siger, at det her kan potentielt blive en farlig borgere på sigt” (informant 2).

Dette er et tydeligt eksempel på, hvordan informantens personlige dømmekraft kan påvirke risikovurderingen. Han anvender sin faglige erfaring og intuition til at vurdere, at en ung kan være en risiko på sigt, selvom det nødvendigvis ikke stemmer overens med hvad screeningen har vist. Den personlige dømmekraft involverer en vurdering, der tager højde for informantens egne erfaringer og vurderinger, som kan føre til en mere individualiseret beslutning (Høilund & Juul, 2015: 61-62). Det er samtidigt bemærkelsesværdigt, at denne personlige dømmekraft ikke er adskilt fra de institutionelle rammer som informanten arbejder indenfor. Den institutionelle dømmekraft som informanten er underlagt, kan ifølge Høilund og Juul påvirke, hvordan informanten tager sin beslutning (Høilund & Juul, 2015: 62). Dette omfatter regler, procedurer og normer for hvordan risikovurdering skal foretages samt hvordan beslutninger træffes. I praksis kan det betyde, at selvom informanten træffer en beslutning på baggrund af sin personlige vurdering, forgår det stadig inden for de rammer, som institutionen har fastsat. Derfor må informanten balancere mellem sin egen dømmekraft og institutionens forventninger (Høilund & Juul, 2015, 61-62). Der kan også argumenteres for, at informanten tager hensyn til den unges behov, livshistorie og situation, hvor den sociale dømmekraft kommer i spil (Høilund & Juul, 2015: 62). I denne sammenhæng vurderer informanten, at den unges baggrund eller psykiske helbred kan påvirke risikoen for kriminalitet i fremtiden. Denne dømmekraft afspejler den sociale kontekst, den unge befinder sig i, og hvordan den spiller ind i vurderingen af risikoen. Informantens personlige dømmekraft spiller en vigtig rolle i vurderingen af den unges risiko. Citatet fremhæver, at informanten bruger sin intuition og dømmekraft, når han vurderer at den unge kan udgøre en potentiel risiko for kriminalitet, selvom den systematiske vurdering ikke nødvendigvis understøtter denne vurdering. På den måde balancerer han mellem at følge de institutionelle rammer, som fastsætter retningslinjer, procedurer, risikovurdering, og sin egen faglige erfaring og intuition. Dette kan tolkes, hvor informanten både skal tage hensyn til de fastsatte rammer og træffe beslutninger baseret på sin personlige vurdering af en enkelte borgeres situation (Høilund & Juul, 2015: 61). Ydermere fremhæver den samme

informant, hvordan dømmekraften konkret påvirker beslutningen i risikovurderingen, når han anvender YLS-metoden:

”Hvis borgeren svarer ærligt på de ting, om de ting de bliver spurgt om, så kan man få et rigtig godt indblik. Jeg har nogle gange været i tvivl, om borgeren kan svarer ærligt på de spørgsmål der bliver stillet. Også med den kognitive funktion, de har. Om de altid forstår, hvad det er vi spørger om. Det er så min opgave, hvor jeg går ind og simplificere det, så de spørgsmål også kan forstås, hvis man har en mental retardering, eller hvad man nu har” (informant 3).

Dette udsagn illustrerer, hvordan informantens dømmekraft påvirker risikovurdering, da han giver udtryk for tvivl om borgerens ærlighed og forståelse af spørgsmålene. Dette indikere, at han ikke kun følger en systematisk metode som YLS, men tilpasser sin tilgang ud fra borgerens kognitive funktion og evne til at forstå spørgsmålene. Den vurdering han træffer, afspejler en personlig vurdering af, hvordan borgeren forholder sig til og svarer på spørgsmålene, hvilket tydeligt illustrerer brugen af personlig dømmekraft i beslutningsprocessen (Høilund & Juul, 2015: 62). Dette perspektiv viser, hvordan han tilpasser sin tilgang ved at gøre spørgsmålene lettere at forstå, for at sikre at borgeren kan forstå dem, selvom der er tale om en borgere med mentale udfordringer. Denne tilgang i hans tilpasning er et godt eksempel på, hvordan risikovurdering ikke kun afhænger af de formelle rammer, men også af informantens vurdering af de individuelle behov. Dette tyder på, at risikovurdering ikke kun baseres på faste metoder, men i høj grad afhænger af informantens dømmekraft og evne til at vurdere den specifikke situation, han står over for. Som vi ser i citatet, stemmer denne tilgang overens med den personlige dømmekraft som Høilund og Juul fremhæver. Informantens egne erfaringer spiller en central rolle, hvilket betyder, at hans vurdering ikke kun afhænger af standardiserede metoder, men også af hans individuelle vurdering af borgerens. På den måde kan en sådan vurdering har stor betydning for beslutningen, da den tager højde for de individuelle forhold, som den enkelte borger tager med sig. Under interviewene blev informanterne spurgt ind til, hvordan de håndterer de usikkerheder de oplever i deres risikovurdering. Dette viste sig at være en vigtig faktor, da flere af dem nævnte, hvordan de håndtere dette. En informant fortæller således:

” Jeg skal ikke synes om noget, når jeg laver en børnefaglig undersøgelse eller screening. Så tager jeg udgangspunkt i objektive kriterier i forhold til, hvad er det rent faktisk der er sket her. Hvad er den unges livsverden her og nu?” (informant 3).

Informanten fortæller vigtigheden af objektive kriterier i risikovurderingen og siger *jeg skal ikke synes om noget*, som afspejler et ønske om at undgå personlige meninger og i stedet fokusere på de faktiske forhold, hvilket kan hjælpe med at skabe en mere præcis vurdering (Høilund & Juul, 2015: 61-62). Ved at informanten fokuserer på konkrete situationer og stiller spørgsmål som *hvad er det rent faktisk, der er sket her?* sigter han mod at basere beslutningstagningen på objektive informationer, hvilket kan understøtte en grundigere og mere velovervejet beslutningsproces (Høilund & Juul, 2015: 62). Samtidigt inddrages den unges livssituation som en vigtig faktor i vurderingen. Når informanten nævner *den unges livsverden lige her og nu*, indikerer det en forståelse af, at risikovurdering ikke kun er på baggrund af objektive data, men også må tage højde for de sociale og personlige omstændigheder, der kan påvirke individet (Høilund & Juul, 2015: 62). Dette peger på, hvordan objektivitet og en forståelse af det enkelte individ spiller en central rolle i håndteringen af usikkerheder. En anden informant deler et perspektiv på, hvordan hun håndterer usikkerheden, og fremhæver vigtigheden i at trække på kollegaernes erfaring og ny viden:

"Man skal ikke stå alene med en vurdering. Man skal heller ikke gøre det til sin egen sag, for det er faktisk kommunens sag. Så det jeg gør er, at gå til kolleger, læser op på forskning eller holder mig opdateret" (Informant 1).

Citatet vidner om informantens måde at håndtere usikkerhed på, hvor hun trækker på ressourcer uden for sin egen viden og erfaring (Høilund & Juul, 2015: 62). Ved at hun fremhæver, at hun som socialrådgiver ikke er alene om en vurdering, indikerer hun, at usikkerhed i risikovurdering kan håndteres ved at inddrage andre perspektiver og ressourcer. Dette illustrerer, hvordan institutionel dømmekraft spiller en rolle i hendes beslutningsproces (Høilund & Juul, 2015: 62). Hun anvender ikke kun sin egen viden, men henter støtte fra kollegaer og ny forskning, hvilket indikerer i en systematisk tilgang til at håndtere usikkerhed. Derudover relaterer det sig til forståelsen af, hvordan sociale og institutionelle faktorer påvirker dømmekraften i socialt arbejde. Der kan argumenteres for, at informanten udtrykker, at hendes vurdering ikke kun er på baggrund af egen viden, men bør ses som en del af et større organisatorisk og fagligt fællesskab (Høilund & Juul, 2015: 62). Dette perspektiv begrænser også den personlige usikkerhed, som kan opstå, når en socialrådgiver står alene med komplekse beslutninger om en risikovurdering af unge (Høilund & Juul, 2015: 62). En anden informant bringer et anderledes perspektiv ind, hvor han lægger vægt på betydningen af fakta og samarbejde med politiet som grundlag for risikovurderingen:

”Jeg lægger mig meget op af fakta omkring kriminaliteten. Og hvis jeg skal finde ud af det, så vil jeg altid gå til politiet, fordi det er dem der har det mest faktuelle billede af borgeren, de kriminelle. Og det er jo også fordelene ved at lave samarbejde på tværs af politiet og kommunen” (informant 2).

Dette citat illustrerer, hvordan informanten anvender objektive oplysninger, fx fra politiet, som en del af risikovurderingen. Det understreger en praksis, hvor beslutningen ikke kun afhænger af egen erfaring, men også på samarbejde med andre aktører. Når informanten får adgang til politiets information om den unges kriminalitet og baggrund, kan han basere sin vurdering på konkrete fakta, hvilket gør det mindre sandsynligt, at han fejlvurderer. Samarbejde med politiet kan give informanten en mere præcis vurdering af den unge, og bidrager til at afklare de usikkerheder, der kan opstå, når han står alene med vurderingen af adfærd og sociale forhold. Den måde han risikovurderer på, peger på betydningen af den institutionelle dømmekraft, hvor hans vurdering bliver påvirket af de rammer og samarbejder, som er en del af arbejdet (Høilund & Juul, 2015: 62). Når informanten har adgang til politiets oplysninger, bygger hans vurdering ikke kun på egne erfaringer, men også på den viden, som findes i systemet omkring ham. Det udtrykker, hvordan hans egne erfaringer og de sammenhænge og faglige rammer han arbejder i, påvirker hans dømmekraft (Høilund & Juul, 2015: 62). I praksis kan dette betyde, at risikovurdering af uge kriminelle i højere grad baseres på konkrete oplysninger og bliver mere tydelig og afklaret.

Det har særlig betydning i komplekse vurderinger, hvor adfærd og sociale forhold spiller en væsentlig rolle. I forlængelse af tidligere nævnte perspektiv er det interessant at bemærke, hvordan en anden informant præsenterer et anderledes synspunkt:

”Min erfaring er, at politiet nogle gange fokuserer meget på indholdet i underretningen, og det opfattes af politiet so bekymrende. Men når man kigger lidt dybere på det, mener jeg, at vi som socialrådgivere har et helhedsorienteret blik. Ikke fordi politiet ikke også har, men vi har et andet perspektiv og måske mere viden, da vi også ser på andre faktorer” (Informant 1).

Citatet bringer en forståelse af, hvordan informanten placere sin vurdering i forhold til politiets perspektiv ved at bruge en helhedsorienteret dømmekraft. Hun oplever, at socialrådgivere har ”mere viden, fordi vi også kigger på andre faktorer”, hvilket åbner op for en bredere vurdering, der inddrager flere aspekter omkring den unge. Denne går ud over en begrænset, fakta baseret analyse af situationen og understøtter en mere dynamisk forståelse af risikoen. Vurderingen bygger ikke på personlig opfattelse, men på et samspil mellem flere dømmekraftsdimensioner: dels den sociale dømmekraft, der inddrager den unges livshistorie og sociale kontekst og dels den institutionelle

dømmekraft, der formes af normer, procedurer og vidensformer (Høilund & Juul, 2015: 62). Som Høilund & Juul fremhæver, er det netop spændingen mellem disse faktorer, der danner grundlaget for informantens faglige blik og forståelse af borgerens situation i et større perspektiv (Høilund & Juul, 2015: 63). Dette muliggør en vurdering af både de konkrete situationer og de sociale forhold, som kan ændre sig over tid. Informanten fremhæver ikke sin dømmekraft som ”mere rigtig” end politiets, men som et udtryk for en anderledes praksis tilgang, der i højere grad tager højde for de komplekse forhold omkring den unge. I modsætning til politiets fakta baserede tilgang muliggør den sociale dømmekraft en vurdering af risiko, hvor både objektive fakta og den kontekst den unge befinder sig i, spiller en afgørende rolle (Høilund & Juul, 2015: 62). En anden informant peger på, vigtigheden af at inddrage eksterne perspektiver for at få et mere helhedsorienteret vurdering af den unge. Dette understøtter ideen om, at risikovurdering ikke kun handler om formelle fakta, men også om at forstå den unge i en bredere kontekst:

”Jeg har mine kolleger, jeg trækker på det er klart. Jeg trækker også på andre fagpersoner, der kender den unge. Er der en skolelærer, som er tættere på, end jeg nogensinde kan komme? Er der en klubmedarbejder, den unge skidegodt kan lide, så bruger jeg dem. Er der en onkel eller tante. Alt, hvad der kan understøtte den unges trivsel” (informant 3).

Citatet belyser, hvordan informanten systematisk trækker på andre personer omkring den unge, herunder lærere, klubmedarbejdere og familiemedlemmer. I sager, hvor risikovurderingen er præget af usikkerhed, inddrager han flere perspektiver på den unges trivsel og hverdag. Denne sociale tilgang understøtter den sociale dømmekraft som Høilund og Juul fremhæver (Høilund & Juul: 2015: 62), hvor informanten indhenter viden både fra nære relationer og fra institutionelle rammer for at kunne danne en mere helhedsorienteret vurdering. Det er tydeligt at se, at det ikke kun handler om, at basere vurderingen på formelle informationer eller egne erfaringer, men at lokal viden og personlige forbindelse kan være afgørende for at forstå risikoen i en bredere kontekst. Hvor den tidligere informant fremhævede behovet for en bredere forståelse, viser denne informant, hvordan konkret inddragelse af nære relationer aktivt bruges i risikovurderingen. Denne fortælling viser, at informantens risikovurdering bliver mindre subjektivt og mere baseret på et samlet billede af den unges liv. Når han trækker på viden fra andre personer kan hans vurdering blive mere præcis og troværdig. Det giver ham større tryghed i sin beslutning, da han ikke står alene med sin vurdering, men kan basere den på flere kilder, hvilket styrker hans dømmekraft. Under interviewene lagde informanter stor vægt på betydningen af, at risikovurderinger ikke foretages alene. De

fremhævede, hvordan faglig sparring med kollegaer spiller en afgørende rolle for, hvordan de vurderer risikoen i sagerne:

”Jeg får et andet perspektiv. Det er derfor, det er vigtigt med sparring i vores fag. Det er exceptionelt vigtigt også med supervision. Hvis du ikke får det, så ender du med at gøre det samme, uden at det virker. Så jeg sørger også for at høre mine kollegaer, måske har de lige fået et nyt perspektiv, jeg ikke lige har fået øje på” (informant 3)

”Jeg sparre altid med en anden kollega, fordi man kan også blive enormt biased, hvis man nu er den, der har været socialrådgiver for en ungdomsfamilie i lang tid. Så det er også, at man får perspektivet en lille smule i forhold til, hvordan man risikovurderer” (informant 1)

Disse udsagn peger på, at informanterne i praksis aktivt søger andre vurderinger for at kvalificere deres egne risikovurderinger. Det fremgår tydeligt, at de er bevidste om risikoen for, at egne antagelser, erfaringer eller følelser kan påvirke vurderingen, hvis de arbejder alene. Sparringen med kollegaer fungerer derfor som en form for støtte, der kan være med til at give en mere nuanceret og helhedsorienteret risikovurdering. Denne praksis kan relateres til Høilund og Juuls forståelse af social dømmekraft. Informanternes fokus på sparring kan ses som en konkret praksis, der understøtter social dømmekraft, hvor deres beslutningstagning ikke kun er på baggrund af deres individuelle erfaringer, men også formes gennem dialog og samspil med andre (Høilund & Juul, 2015: 62-63). Det antages, at informanterne mellem linjerne giver udtryk for en bevidsthed om, at deres vurderinger bliver mere kvalificerede, når de inkluderer andre fagpersoners perspektiver, fordi de ellers risikerer at fejlvurdere situationen. Denne praksis fremstår som et vigtigt redskab i arbejdet med de komplekse situationer som risikovurderinger fører med sig. I et andet citat fremhæver en informant således:

”Der er jo også nogen, der vurderer ud fra, hvad humør du er i. At vi tager imod afhængigt af, hvad humøret vi selv er i. Så jo mere du bliver bevisliggjort om alle de her ting, jo bedre bliver du også i stand til at bevare en sund dømmekraft. For mig er der forskel på en personlig dømmekraft og en faglig dømmekraft. Og jeg ved godt, at de glider ind i hinanden på en eller anden måde, men min faglige dømmekraft tager over og siger, at den unge skal behandles” (informant 3).

Dette udsagn belyser tydeligt, at nogle risikovurderinger kan blive påvirket af humør, hvilket understreger vigtigheden af at adskille personlig dømmekraft fra faglig dømmekraft i risikovurderingsprocessen. Informanten pointerer, at humøret kan påvirke ens vurdering, hvilket

understøtter tidligere observationer, hvor sparring og inddragelse af kollegaer blev fremhævet som redskaber til at sikre objektivitet og undgå personlige fordomme. Ved at blive bevidst om de faktorer, der kan påvirke ens vurdering, herunder humøret, bliver informanten bedre i stand til at udøve en sund og professionel dømmekraft. Denne bevidsthed relaterer sig direkte til diskussionen om social dømmekraft og forskellen mellem personlig dømmekraft og institutionel dømmekraft (Høilund & Juul, 2015: 63). Informanten erkender at personlige vurderinger kan påvirke risikovurderingen, men faglig dømmekraft bør være den primære faktor. Den faglige dømmekraft baseret på objektive kriterier og professionel erfaring, hvilket bidrager i at sikre, at vurderingen ikke bliver påvirket af personlige følelser eller tilfældige faktorer som humør. Denne fortælling indikerer behovet for sparring med kollegaer, hvor sociale perspektiver og refleksion kan hjælpe med at opnå en mere grundig vurdering for at undgå, at personlige følelser får indflydelse på den faglige dømmekraft.

Manglende samarbejde

Informanterne har tidligere forklaret, hvordan de trækker på kollegaer og andre relevante fagpersoner, når de står i usikre situationer. Som tidligere nævnt, anvender de også professional override, når de vurderer, at de unge har behov for akut hjælp, og når systemet ikke reagerer hurtigt nok. I denne sammenhæng fortæller informanterne, hvordan de foretager professional override, når de oplever, at samarbejdet mellem de forskellige instanser ikke fungerer, og de derfor føler det er nødvendigt at handle uden for de normale procedurer for at sikre, at de kan hjælpe de unge.

”Jeg har unge, hvor jeg tænker, at her er der brug for at få noget psykiatri over, og hvor jeg ikke kan komme derind og få de nødvendige ressourcer i forhold til psykiatrien. For det er en anden forvaltning, det er en anden offentlig instans” (Informant 3).

I dette citat udtrykker informanten frustration over systemet, som skaber organisatoriske barrierer, for at få den nødvendige hjælp til de unge. Når han fremhæver, at psykiatrien er en del af en ”anden forvaltning” og en ”anden offentlig instans”, peger han på, hvordan det offentlige system er opdelt i forskellige forvaltningsområder, der arbejder uafhængigt af hinanden. Informantens udsagn illustrerer det krydspres, som Lipsky beskriver, hvor frontlinjearbejdere som informanten står i et spænd mellem de behov han identificerer hos de unge, de ressourcer og muligheder, der er til rådighed inden for systemets rammer (Christensen, 2021: 18). Informantens udsagn udtrykker et strukturelt krydspres. På den ene side vurderer han, at informanten har akut behov for psykiatrisk hjælp, men på den anden side er der systematiske barrierer, som opdelingen mellem forvaltninger

og offentlige instanser, som forhindrer ham i at få adgang til de nødvendige ressourcer. I denne situation indikerer informantens udsagn, at frontmedarbejdere står ofte over for modsætninger mellem borgerens behov og de systemer, de arbejder inden for som Lipsky påpeger (Christensen, 2021: 18). Denne spænding skubber ansvaret for vurderingen over på informanten, som er nødsaget til at træffe beslutninger uden støtte fra de relevante aktører. Dette krydspres kan betyde, at informanten tvinges til navigere i et system, der ikke nødvendigvis kan imødekomme de konkrete behov i praksis, og dette kan skabe en frustration og en følelse af at man måske er magtesløs, hvilket kan øge presset på ham og kan gøre risikovurderingen mere sårbar. Informanten må i stedet bruge sin professional override, hvilket understøtter Lipskys begreb om skønudøvelse, hvor beslutningen bliver et udtryk for informantens individuelle skøn, som formes både af faglig erfaring og systemets begrænsninger (Christensen, 2021: 16).

Når informanten skal foretage vurderingen uden støtte fra samarbejdspartnere der er relevante, kan vurderingen ikke kun blive usikker, men også mere afhængig af sin intuition og erfaring, hvilket øger risikoen for både under- og overvurdering af den unges behov. Det kan pege på, hvordan manglende tværfaglig støtte ikke blot påvirker muligheden for handling, men også selve vurderingen af risiko, fordi informanten står alene med beslutningen. Der kan argumenteres for at informantens fortælling peger på, at manglende samarbejde mellem instanser ikke bare gør det svært at få adgang til de rette ressourcer, men også påvirker selve vurderingen af, hvad den unge har brug for. Det tyder på, at det ikke kun er den enkelte socialrådgivers ansvar, men også handler om, hvordan systemet fungerer. Det gør det svært at sikre, at den unge får den hjælp, de i virkeligheden har brug for.

Informanten uddyber:

”Jeg har også unge, hvor jeg tager dem simpelthen i hånden, og går over i psykiatrien og siger, at i bliver nødt til at have en snak her. Jeg vurderer, at den her unge er selvmordstruende. Og der kan jeg godt blive enormt frustreret. Det her manglende samarbejde” (informant 3).

Informanten her fortæller, hvordan han i nogen tilfælde akut anvender professional override, når han vurderer, at en unge er i farer for sig selv, og systemet ikke reagerer hurtigt eller tilstrækkeligt. I disse situationer vælger han at gå uden om de almindelige procedurer og handler selv, ved at fysisk at følge den unge til psykiatrien. Han oplever, at det tværfaglige samarbejde ikke fungerer, og at han derfor må tage sagen i egen hånd, for at kunne give den unge den nødvendige hjælp. Dette kan forstås som en copingstrategi som Lipsky taler om, der opstår i mødet med det krydspres, der

præger frontlinjearbejde. Krydspreset består her i, at den unge har et akut behov mens psykiatrien ikke stiller de nødvendige ressourcer til rådighed (Christensen, 2021: 18). Lipsky beskriver, hvordan disse strukturelle spændinger tvinger informanten til at udvikle egne rutiner og handlemønstre for at kunne udføre sit arbejde så godt som muligt under de givne betingelser (Christensen, 2021: 19). Når informanten træder ud for de gældende procedurer, er det ikke et udtryk for modstand eller brud på regel, men for at leve op til sit faglige ansvar og etiske vurderinger. Det kan understøtte Lipskys forståelse om, at frontmedarbejdere ofte handler for at kunne bevare en selvforståelse som nogen, der kan udføre et "ordentligt" arbejde, også når de ideelle løsninger ikke er inden for rækkevidde (Christensen, 2021: 19). Dermed bliver professional override i denne sammenhæng en konkret praksis, der kan analyseres som en del af de mønstre og strategier, Lipsky definerer som typiske i street-level organisationer, hvor informanten må træffe vanskelige beslutninger i spændet mellem systemets begrænsninger og den unges behov (Christensen, 2021: 18-19). Dette krydspres bliver tydeligt i udsagnet fra en anden informant som beskriver en udfordring i sit arbejde:

"Jeg mangler at kunne trække i et netværk, når jeg ikke har særlig meget viden omkring den unge. Og så bliver man nødt til at lave et kæmpe arbejde" (informant 1).

I ovenstående citat kan det tyde på, et centralt aspekt af det krydspres Lipsky beskriver, hvor frontmedarbejdere både mangler ressourcer og støtte, samtidigt med at de har ansvar for komplekse og ofte akutte borgerbehov (Christensen, 2021: 18). Når informanten mangler et netværk at trække på, fordi hun ikke har tilstrækkelig viden om den unge, stiller det hende i en svær position. Hun oplever, at hun står alene med ansvaret for at indsamle og vurdere information, hvilket ifølge Lipsky kan forstås som et strukturelt krydspres, fordi det faglige skøn ikke kan understøttes af tværfagligt samarbejde (Christensen, 2021: 19). Når informanten siger "kæmpe arbejde" henviser det ikke blot til den tidsmæssige og administrative byrde, men også til den faglige usikkerhed, der følger med. Når der ikke er et netværk at trække i, bliver beslutninger i højere grad baseret på individuel vurdering og intuition, hvilket kan øge risikoen for fejlskøn. Det kan betyde, at den unge enten bliver under-eller overvurderet i forhold til sit behov for behandling og støtte. Ydermere kan manglende netværk støtte skabe en følelse af isolation og stress for informanten, hvilket igen kan påvirke hendes arbejdsevne og beslutningstagningen negativt. Lipsky påpeger, hvordan sådanne strukturelle betingelser tvinger frontmedarbejdere til at udvikle coping-strategier for at håndtere presset (Christensen, 2021: 19). I denne sammenhæng kan det "kæmp arbejde" også forstås som en coping-mekanisme, hvor informanten påtager sig ekstra opgaver for at kompensere for systemets

svigt og dermed sikre, at den unge ikke bliver svigtet. Citatet kan også indikere, at systemet ikke hænger ordentligt sammen, og at de få ressourcer ikke kun gør arbejdet vanskeligere, men også går ud over kvaliteten af indsatsen for den unge. Det betyder, at det ikke kun er informanten, der har ansvaret, men at hele systemet kan svigte, når netværk og støtte mangler. Det kan øge krydspreset og gør det sværere at give den unge en retfærdig og professionel hjælp. En anden informant sætter ord på nogle af de faglige overvejelser, der opstår i mødet med systemets rammer:

”Jeg synes det er svært de der med at skemalægge, men jeg er med på, at præmissen kan være, at man har en fælles ramme at snakke ind over. Det er jo mindre vigtigt, om vi kan vurdere, om borgeren kommer til at begå kriminalitet igen. Det er jo mere vigtigt, om vi kan på en eller anden måde få adgang til deres liv i sådanne omfang, at vi kan hjælpe dem med noget, og derfor minimere risikoen for, at de begår kriminalitet” (informant 2). Her udtrykker informanten erkendelse af, at det ikke altid handler om at kunne forudsige de unges fremtidige kriminalitet, men snarere om at opnå reel adgang til den unges livssituation for at kunne yde hjælp. Dette kan understøtte Lipskys teori, hvor frontmedarbejdere befinder sig i spændingsfeltet mellem systemets formelle krav og borgerens komplekse behov, som ikke altid kan fanges gennem faste procedurer (Christensen, 2021: 18). Ved at understrege vigtigheden af en ”fælles ramme at snakke ind over”, indikerer informantens behov for koordinering og samarbejde, som kan fungere som en organisatorisk mekanisme til at håndtere dette krydspres. Denne fælles ramme kan forstås som en coping-strategi, der hjælper med at skabe sammenhæng og fælles forståelse på tværs af fagpersoner, så indsatsen kan målrettes bedre efter den unges behov. Citatet illustrerer også, hvordan informanten må navigere mellem at følge systemets struktur (skemalægning) og det professionelle skøn, der kræver fleksibilitet og adgang til den unges liv for at kunne hjælpe. Dette kan stemme overens med Lipsky pointe om, at frontmedarbejdere forsøger at udføre et ordentligt hverv under systemets begrænsninger, kommer tydeligt til udtryk, idet informanten erkender, at det optimale ikke altid er muligt, men at det vigtigste er at finde en måde at komme i dialog med den unge (Christensen, 2021: 19). Denne tilgang viser, hvordan informanten tilpasser sin praksis inden for de givne rammer og samtidigt forsøger at imødekomme den unges behov på en måde, der minimere risikoen for kriminalitet gennem støtte frem for kontrol. Dermed bliver den fælles ramme en vigtig del af at kunne håndtere det strukturelle krydsres, som systemets begrænsninger og den unges komplekse behov skaber. Ud over vigtigheden af en fælles ramme fremhæver en anden informant på en specifik barriere i samarbejdet, herunder skolers roller:

”Jeg synes, at skolen godt kan være rimelig ekskluderende i forhold til mange unge. Vi har brug for at få skoler til at samarbejde mere sammen” (informant 3).

Her kan begrebet krydspres komme til udtryk, fordi skolen forventes at inkludere alle de unge, samtidigt med at der mangler tilstrækkelige ressourcer og samarbejde mellem skoler til at løfte den opgave. Manglende samarbejde kan skabe en situation, hvor informanten efterlades med et utilstrækkeligt grundlag for at vurdere den unges situation. Det kan gøre risikovurderingen mindre dækkende og sværere at underbygge, fordi centrale oplysninger fra skolen ikke inddrages. Dette understøtter det krydspres som Lipsky taler om, hvor informanten forventes at levere en kvalificerede vurdering, men arbejder samtidigt med begrænsede ressourcer og uden adgang til vigtig viden (Christensen, 2021: 18). Man kan spekulere over, om det kan øge presset og tvinge informanten til at kompensere ved at bruge egne erfaringer og vurderinger, som risikerer at blive mere usikre eller mindre systematiske. På den måde kan det manglende samarbejde ikke kun på, hvordan informanten kan gribe opgaven an, men også selve kvaliteten af indsatsen over for den unge. Der kan argumenteres for, at det kan blive sværere at få øje på tegn på mistrivsel eller risiko, og den forebyggende indsats svækkes. Det er her Lipskys pointe kan komme i spil. Det er ikke informantens vilje, der mangler, men de rammer, som begrænser, hvad der reelt er muligt at gøre i praksis (Christensen, 2021: 19). Manglende samarbejde med skolen udgør blot ét aspekt af de strukturelle udfordringer, informanterne står overfor. Når informanterne møder unge med psykiske eller psykiatriske udfordringer uden den nødvendige faglige støtte, kan det påvirke risikovurderingen. Man kan undrer sig over, om det kan gøre det svært, at opdage tegn på mistrivsel og om vigtige ting kan blive overset eller misforstået. Det opleves også hos en af informanter selv:

”Jeg vil sige, at der skal være meget fokus på psykiatrien, fordi vi har rigtig mange unge, som har en eller anden form for psykiatrisk udfordring, psykologisk udfordring, hvor vi ikke har den nødvendige faglighed til at kunne ændre noget” (informant 3).

Citatet belyser en central udfordring i informantens arbejde med unge i vanskeligheder. Manglen på tilstrækkelig faglighed betyder, at informanten ikke har de nødvendige kompetencer til at håndtere komplekse psykiatriske og psykologiske problemstillinger, hvilket kan gøre det sværere at foretage kvalificerede risikovurderinger. Denne problemstilling kan forstås gennem Lipskys teori, hvor han fremhæver at frontlinjearbejde er præget af et krydspres. På den ene side er der begrænsede ressourcer og rammer i systemet, og på den anden side møder medarbejderne store og ofte stigende forventninger fra borgerne (Christensen, 2021: 18). I dette tilfælde ses det i form af unge med

komplekse behov, som informanten skal støtte uden at have tilstrækkelig faglig og organisatorisk opbakning. Det er informanten, der får opgaven til at få dette modsætningsforhold til at fungere (Christensen, 2021: 18). Som Lipsky påpeger, fører dette krydspres til, at informanten må udvikle rutiner og copingstrategier, der gør arbejdet håndterbart under svære situationer. Arbejdet bliver ofte ikke optimalt, men det bliver løst så godt som muligt under de givne betingelser (Christensen, 2021: 18-19). Det afspejler sig i, at risikovurderinger baseres mere på erfaring og intuition end systematisk viden. Dermed giver informanten også udtryk for de strukturelle mekanismer, der opstår i organisationer for at kunne håndtere arbejdet under pres. Den optimale løsning er næsten aldrig inden for rækkevidde ifølge Lipsky (Christensen, 2021: 19). Bør behovet for, at organisationerne anerkender medarbejdernes vilkår og skabe bedre rammer for faglighed, for at de unge kan mødes med en mere kvalificeret og rettidigt indsats?

Delkonklusion

Empiren viser, at informanternes professionelle dømmekraft spiller en afgørende rolle i risikovurderingen, især når standardiserede metoder som YLS/CMI ikke fuldt ud afspejler den unges konkrete situation. Informanterne bruger ofte professional override til at justere systemets vurderinger baseret på faglige erfaring, intuition og etiske overvejelser. Dømmekraften indebærer en afvejning mellem objektive kriterier og den unges aktuelle situation, hvor informanterne tilpasser vurderingerne for at undgå stigmatisering og sikre en mere retfærdig og helhedsorienteret beslutning. Disse beslutninger sker også inden for institutionelle rammer, som både begrænser og muliggøre anvendelsen af personlig dømmekraft. Endvidere fremhæves betydningen af samarbejdet med kollegaer og eksterne aktører som politi for at håndtere usikkerheder og styrke grundlaget for beslutninger. I analysen ser vi også, at manglende samarbejde på tværs af fagområder og institutioner udgør en væsentlig udfordring i risikovurderingen. Organisatoriske barrierer, herunder adskillelsen mellem forvaltninger som psykiatrien, kan skabe et strukturelt krydspres, hvor informanterne står alene med ansvaret for at sikre den nødvendige hjælp til de unge. Dette pres kan være med til, at informanterne må anvende professional override og handle uden for normale rammer for at kompensere for systemets mangler.

Diskussion

Dette afsnit vil diskutere de vigtigste udfordringer, som informanterne oplever i arbejdet med unge i risiko for kriminalitet, med særlig fokus på professional override som en måde at håndtere disse udfordringer på. Diskussionen bygger på, hvordan manglende samarbejde mellem forskellige

instanser og systemets strukturelle begrænsninger kan skabe et krydspres for informanterne, der må handle uden for normale procedurer for at sikre de unges trivsel og sikkerhed. I specialet fremgår det, at informanterne vælger at gå uden om systemets fastsatte rammer for at kunne imødekomme de unges særlige behov.

Som en informant beskriver, handler det ofte om at handle på de unges akutte behov, som systemet ikke reagerer tilstrækkeligt på: *"Jeg har også unge, hvor jeg tager dem simpelthen i hånden, og går over i psykiatrien og siger, at i bliver nødt til at have en snak her. Jeg vurderer, at den her unge er suicidal. Og der kan jeg godt blive enormt frustreret. Det her manglende samarbejde* (informant 3). Denne handling uden om de formelle procedurer kan ses som et udtryk for, hvordan informanterne navigere i et krydspres mellem den unges behov og systemets organisatoriske rammer. Lignende erfaringer ses i det canadiske High-Risk Youth Initiative (HRYI), hvor socialarbejdere ifølge Peter Smyth i Edmonton arbejder med unge, der ofte betegnes som "the Disconnected". Disse unge befinder sig i komplekse og sårbare livssituationer præget af traumer, svigt og mistillid til voksne, hvilket gør det svært at etablere og opretholde kontakt (Smyth, 2013). HRYI har udviklet en praksis, som har fokus på at opbygge tillidsfulde relationer og tilpasse indsatsen efter den unges behov, med strategier som at "walk the extra mile", være fysisk og følelsesmæssigt tilgængelig samt tydeligt at kommunikere "jeg giver ikke op på dig" (Smyth, 2013). Denne tilgang afspejler informanternes oplevelser i specialet, hvor de ligeledes oplever et behov for at balancere mellem systemets formelle krav og de unges akutte behov. I begge kontekster er der et behov for at anvende professional override, altså træffe fagligt begrundede beslutninger, som overskrider procedurer og organisatoriske rammer, for at imødekomme de unges behov og sikre deres trivsel. Samtidigt viser resultaterne i analysen, at professional override ikke kun handler om akut handling, men også om at balancere mellem den unges akutte situation og tidligere sags materiale. Informanterne gav i analysen udtryk for denne problemstilling, der peger på en central problematik i risikovurderinger: At fastlåse unge i en bestemt kategori uden at tage tilstrækkelig hensyn til forandringer i deres liv her og nu. Ydermere fremhæves det i analysen, at YLS-metoden hovedsageligt fokuserer på krimogene faktorer, mens sociale faktorer og psykiatriske diagnoser ofte ikke bliver tilstrækkeligt inddraget. Dette skaber en faglig spænding, hvor professional override på den ene side kan være nødvendigt for at imødekomme den unges behov, men på den anden siden kan give udfordringer, hvis fagprofessionelle ofte må handle uden for de fastsatte retningslinjer. Det åbner op for en diskussion om, hvorvidt det er systemets rammer eller de fagprofessionelles handlemuligheder, der bør være fokus på. Ydermere fremhæver HRYI behovet for at kombinere standardiserede redskaber

med en tilgang, der tager højde for traumer og bygger på relationer (Smyth, 2013). At arbejde fleksibelt og med fokus på den enkelte unges situation forstås ikke som en afvigelse fra praksis, men som en nødvendighed for at kunne nå målgruppen (Smyth, 2013).

Informanterne understregede, at professional override ofte er motiveret af behovet for at sikre psykiatrisk støtte, som systemet ikke nødvendigvis tilbyder. Det illustrerer, hvordan professional override også et forsøg på at supplere de begrænsede rammer i standardiserede værktøjer med faglig dømmekraft og evidensbaseret praksis. Det er derfor væsentligt at overveje en række kritiske spørgsmål. Hvor går grænsen mellem en nødvendig, velbegrundet handling og en personlig overinvolvering, som kan gå ud over socialrådgiverens professionelle dømmekraft? Ifølge krisepsykolog Rikke Høgsted, er overinvolvering en reel risiko, hvor fagpersoner bliver følelsesmæssigt opslugt i sagen, hvilket kan føre til stress, udmattelse og i værste faldt udbrændthed (Socialpædagogernes Landsforbund, 2021). Fagpersonerne står her i en sårbar balancegang: de må værre engagerede nok til at gøre en forskel, men samtidigt bevare afstand til ikke at blive overbelastet (Høgsted, 2021). Det er dog væsentligt at skelne mellem faglig empati og overinvolvering, der kan skade både socialrådgiveren og den unge. Selvom engagement og nærvær ofte er nødvendige for at opbygge tillid hos de unge, kan det blive problematisk, hvis socialrådgiveren begynder at føle et personligt ansvar for den unges livssituation. Supervision og organisatorisk spiller derfor her en vigtig rolle i at skabe psykologisk tryghed. HRYI peger i samme retning og understreger vigtigheden i, at socialarbejdere er bevidste om egne grænser, værdier og roller, for at kunne indgå i relationen på en måde, der både tilgodeser den unge og beskytte dem selv (Smyth, 2013).

Dette rejser et spørgsmål om, hvordan organisationer og ledere bedst kan støtte socialrådgivere i denne balance. Kan øget fokus på samarbejde, supervision, kollegial støtte og meningsfulde arbejdsrutiner reelt forebygge den belastning, der følger med brug af professional override? Eller risikerer man at behovet for fleksibilitet og hurtig handling kommer i konflikt med behovet for strukturel støtte og mentale pauser? Professional override kan i vise situationer skabe en form for faglig skam eller skyldfølelse, hvis socialrådgiveren oplever, at systemet ikke lever op til forventningerne, og at man derfor ofte må handle uden om. Det peger på en systemisk udfordring: At skabe rammer, hvor socialrådgiveren undgår at føle sig isolerede med ansvaret for komplekse og krævende arbejdsopgaver. En mulig vej frem kunne være, at gøre plads til fleksibilitet inden for de formelle rammer, for eksempel ved at indføre faste måder at afvige fra standardregler på, eller et beslutningsrum, hvor fagligt dømmekraft anerkendes som en del af praksis inden for klare rammer.

Det vil gøre det tydeligt, at man ikke ”bryder reglerne”, samtidigt med at der skabes rum for dokumentation og fælles refleksion over praksis, der går ud over standardprocedurer. Specialets diskussion peger på en udfordring: De socialrådgivere, der skal støtte og beskytte de mest sårbare unge, må navigere i et system, der ikke er fleksibelt nok til at rumme kompleksiteten i de unges liv. Informanternes anvendelse af professional override bør derfor ikke kun forstås som individuelle valg, men som tegn på et system i ubalance. Det rejser et behov for organisatorisk refleksion og ændringer, så fagligt dømmekraft kan blive en del af den daglige praksis, uden at gå på kompromis med arbejdsmiljøet.

Konklusion

Specialet viser, at informanternes vurderinger af unge kriminelle forgår i spændingsfeltet mellem systemets rammer og behovet for individuelle faglige skøn. Informanterne anvender risikovurderingsværktøj som YLS, der er fastlagt af lovgivningen, til at kategorisere unge i risikogrupper. Denne systematik bidrager til, at informanternes skøn ofte begrænses af faste kategorier, hvilket kan føre til, at komplekse og individuelle livsomstændigheder overses. Der kan konkluderes, at flere af informanterne oplever, at systemets rammer begrænser deres mulighed for at foretage nuancerede vurderinger, og nogle forsøger at supplere med mere fleksible metoder, der også inkluderer beskyttelsesfaktorer og parametre. Dette kan give et mere detaljeret og præcist billede af den unges situation og behov. Ydermere viser informanternes erfaringer, at hurtige beslutninger baseret på begrænset oplysninger kan resultere i fejlagtige kategoriseringer, hvilket understreger den udfordring, der ligger i at balancere systemets krav med individuel forståelse og indsats. Lipskys teori bekræfter, at informanternes skøn er bundet af systemets begrænsninger, hvilket kan medføre, at unge kan opfattes som kategorier frem for som hele individer. Endvidere kan det konkluderes, at beslutningstagning og udøvelse af skøn i risikovurdering blandt informanterne sker i høj grad gennem samarbejde og dialog med kollegaer, supervisorer og koordinatorer inden for organisatoriske rammer. Skønnet er ikke en individuel handling, men formes i fællesskab og under hensyntagen til både regler og de særlige forhold i den enkelte sag. Samarbejdet er med til at kvalificere og nuancere vurderingerne, men kan også bidrage til at man over-og undervurder risikoen, afhængigt af erfaring og faglig baggrund hos involverede parter. Dermed er skønnet en dynamisk og kompleks proces, som balancerer mellem organisatoriske begrænsninger og individuelle faglige vurderinger, for at sikre ansvarlige og velovervejede beslutninger i informanternes arbejde. Ydermere kan det konkluderes, at informanternes risikovurdering af unge kriminelle viser, at beslutningstagningen går langt ud over de

standardiserede metoder som YLS metoden. Informanterne kombinere faglig viden, personlig dømmekraft og institutionelle rammer for at skabe en helhedsorienteret vurdering, der tager højde for krimogene faktorer og komplekse sociale, psykiatriske og individuelle forhold. Anvendelsen af professional override viser, hvordan informanterne tilpasser vurderingerne til den unges unikke situation og behov, hvilket kan styrke både relevansen og retfærdigheden i beslutningerne. Desuden fremhæver informanterne vigtigheden af faglig sparring og et kollektivt ansvar, hvilket bidrager til at håndtere usikkerheder og mindske risikoen for bias i vurderingerne. Deres dømmekraft formes altså både af deres personlige erfaringer og af de institutionelle normer og samarbejdsrelationer, hvilket skaber en kompleks balance mellem objektivitet og individuel tilpasning. Ydermere kan der konkluderes, at manglende samarbejde mellem forskellige offentlige instanser og fagprofessionelle udgør en væsentlig barriere i socialrådgivernes arbejde med risikovurdering af unge. De oplever, at systemets opdeling i forskellige forvaltninger og institutioner skaber organisatoriske krydspres, hvor de unge har akut brug for hjælp, men nødvendige ressourcer og støtte ikke altid er tilgængelige. Dette resulterer i, at informanterne ofte må anvende professional override og handle uden for normale procedurer for at sikre, at de unge får den nødvendige hjælp, eksempelvis ved selv at følge dem til psykiatrien. Det manglende tværfaglige samarbejde øger ikke kun usikkerheden i risikovurderingen, men skubber også ansvaret for komplekse beslutninger over på den enkelte socialrådgiver, som dermed er nødsaget til at navigere i et system, der ikke er tilrettelagt til at imødekomme den unges behov. Manglende adgang til støtte, relevant viden og samarbejdspartnere kan øge risikoen for fejlslæt og gør det svært at forebygge kriminalitet effektivt. Samtidigt kan disse systematiske udfordringer skabe frustration og pres hos informanterne, som må udvikle egne coping-strategier for at kunne udføre deres arbejde under utilstrækkelige rammer. Resultaterne viser også, at informanterne peger på en bedre koordinerede og tværfaglige samarbejdsrammer, som kan skabe en fælles platform for at forstå og hjælpe de unge ud fra deres konkrete livssituation, frem for at fokusere på kriminalitetsrisiko. Denne tilgang kan mindske krydspreset og sikre en mere kvalificeret indsats, hvor den unges komplekse behov mødes med faglighed og ressourcer på tværs af forskellige fagområder og systemer.

Litteraturliste

Socialstyrelsen. (ca. 2014). *Ud af ungdomskriminalitet*:

https://www.social.dk/Media/638095400341494681/06186_sos_brochure_ud-af-ungdomskriminalitet_jr_2_02.pdf

Payne, M. (2005). *Teorier i socialt arbejde*. (1. udgave, 1. oplag). Hans Reitzels forlag

Ejrnæs, M., & Monrad, M. (2022). *Overdreven risikoopfattelse, men underdreven chanceulighed? Risikovurderinger på børn- og ungeområdet*. Dansk Pædagogisk Tidsskrift, 2022 (1), 63101. Hentet fra https://vbn.aau.dk/ws/portalfiles/portal/518498300/Open_Access_Article.pdf

Justitsministeriet (2014-2023). *Udvikling i børne- og ungdomskriminalitet 2014-2023. Justitsministeriets Forskningskontor*. Hentet fra <https://www.justitsministeriet.dk/wp-content/uploads/2024/06/Udvikling-i-boerne-og-ungdomskriminalitet-2014-2023.pdf>

Ejrnæs, M., & Monrad, M. (2020). *Praktikeres risikovurderinger: brugen af risikofaktorer i forebyggelsen af ungdomskriminalitet*. Nordisk Tidsskrift for Kriminalvidenskab, 107(2), 104-121. <https://tidsskrift.dk/NTfK/article/view/124868/171693>

Social- og Boligstyrelsen. (2015). *Systematisk risikovurdering- miniguide webudgave*. Social- og Boligstyrelsen. Hentet fra <https://www.sbst.dk/media/12921/Systematisk%20risikovurdering-%20Miniguide%20webudgave.pdf>

Ejrnæs, M., Jakobsen, I. S., Michelsen, R.R., Moesby-Jensen, C. K., Lyngholm, L.T.M., & Monrad, M. (2019). *Professionelles faglige risikovurderinger: Rapport til kommunerne*. UCL Erhvervsakademi og Professionshøjskole. Hentet fra https://vbn.aau.dk/ws/portalfiles/portal/511861343/Professionelles_faglige_risikovurderinger.pdf

Skals, A. (2016). *Uarbejdsdygtig og hvad så? Et casestudie om faglige skøn i beskæftigelsesrettet socialt arbejde med sygemeldte i et jobcenter*. Aalborg Universitetsforlag. https://vbn.aau.dk/ws/files/549458342/PHD_Anette_Skals_E_pdf.pdf

Bonderup, M. (2021). *'Der er ikke noget, som er rigtigt eller forkert, når man snakker faglige vurderinger': En institutionel etnografisk undersøgelse af forholdene for udfoldelse af skønnet i en vurdering af kriminalitetstruede unge og deres familiers problemer og behov*. Aalborg Universitetsforlag. https://vbn.aau.dk/ws/portalfiles/portal/549536571/PHD_MB_E_pdf.pdf

Moesby-Jensen, C. K. (2012) "*Jeg har lige haft et møde med misbrugsforældre*": Professionelles forståelser af kategorier i socialt arbejde. *Professionshøjskolen Metropol*. Hentet fra https://www.ucviden.dk/ws/portalfiles/portal/183082776/A5_B_rneinstitut_arbejdspapir_2012_kategorier.pdf

Järvinen, M., & Mik-Meyer, N. (2017). *Kvalitativ analyse – Syv traditioner*. (2.udgave, 2. oplag). Hans Reitzels forlag.

Birkler, J. (2021). *Videnskabsteori. En grundbog*. (2. udgave. 1. oplag).

Høilund, p., & Juul, S. (2015). *Anerkendelse og dømmekraft i socialt arbejde* (2. udgave, 3.opag). Hans Reitzels forlag.

Christensen, A. B. (2021). *Socialrådgiveren i frontlinjen: En introduktion til Street-Level Bureaucracy i socialt arbejde* (1.udg., 1.oplag). Hans Reitzels Forlag.

Kvale, S. (1997). *Interview: En introduktion til det kvalitative forskningsinterview*. Hans Reitzels Forlag.

Hode, D. H., & Andrews, D.A (2011). *Youth Level of Service/Case Management Interventory (YLS/CMI) 2.0 user manual*. Electronic Privacy Information Center. Hentet fra <https://epic.org/wp-content/uploads/2021/12/EPIC-21-11-05-DC-DYRS-FOIA-20211130-YLS-CMI-User-Manual.pdf>

Ribbers, E., & De Melo, T. (2022). *Using professional judgment and overrides in risk/needs assessments*. *Multi-Health Systems*. Hentet fra <https://mhs.com/blog/using-professional-judgment-and-overrides-in-risk-needs-assessments/>

Smyth, P. (2013). *A different approach to high-risk-youths*. *Social Work Today*. 13(6), 10. Hentet fra https://www.socialworktoday.com/archive/111113p10.shtml?utm_source=chatgpt.com

Høgsted, R. (2021). *Når det meningsfulde job æder dig op*. Socialpædagogerne. Hentet fra https://sl.dk/fag-og-viden/arkiv/2021/1/naar-det-meningsfulde-job-aeder-dig-op/#:~:text=At%20v%C3%A6re%20overinvolveret:%20*%20Sker%20typisk%2C%20hvis,G%C3%B8r%20den%20professionelle%20f%C3%B8lelsesm%C3%A6ssig%20tyndhudet%20og%20s%C3%A5rbar

Bilag

Database	Søgeord	Resultater
Google scholar	Praktikeres risikovurdering	47 praktikeres risikovurderinger: Brugen af risikofaktorer i forebyggelsen af ungdomskriminalitet.
	Faglig skøn	12.100 Uarbejdsdygtig og hvad så?
	Professionelles risikovurdering	102 professionelles faglige risikovurderinger - rapport til kommunerne
	Kategorisering i socialt arbejde	5.290 "Jeg har lige haft et møde med misbrugsforældre" Professionelles forståelser af kategorier i socialt arbejde
Bibliotek.dk	Professionelles skøn	220: Professionelles faglige risikovurderinger: Rapport til kommunerne